

**Проект “Опазване на биологичното разнообразие и
икономически растеж” (ОБРИР)**

**Концепция за развитие на екотуризма в
общините около защитените територии
в България**

юни 2001 г.

Този доклад е изгoten съвместно от:

**Професор Доналд Е. Хокинг – Международен специалист по екотуризъм
Камелия Георгиева – Специалист по еко-предприемачеството, ARD – Проект ОБРИР**

Проект “Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж” за България

Спонсориран от:

**Американската агенция за международно развитие (AAMP)
и Правителството на Република България**

Осъществяван от:

Съдружници за благоустройствство и развитие на селските и природни райони (ARD, Inc.)

Номер на проекта: LAG-I-00-99-00013-00

Съдържание

Съкращения	iv
Предговор	v
1. Резюме	1
2. Екотуризмът в контекста на България	9
2.1. Настояща политическа и правна рамка	9
2.2. Екотуризъмът е нарастващ тенденция	10
3. Екотуризмът в контекста на Националните паркове	13
3.1. Актуалността на екотуризма като съвместна инициатива между паркове и общини	13
3.2. Историята на екотуризма в България	13
3.3. Новите тенденции в екотуризма - Дачдака и еко-туризъм	16
4. Основни изводи и препоръки	23
4.1. Актуалността на екотуризма като съвместна инициатива между паркове и общини	23
4.2. Екотуризъмът като нова индустрия	24
4.3. Идеята за общински екотуризъм като нова индустрия	25
4.4. Екотуризъмът като нова индустрия	26
4.5. SmartInfo - Акцията като нова индустрия	26
4.6. Новите тенденции в екотуризма	27
4.7. Съветът по екотуризъм, посветен на екотуризма като нова индустрия	27
5. Аналитични възможности за актуалността на екотуризма	29
5.1. Стратегически цели	29
5.2. Оценка на екотуризма като нова индустрия	29
5.3. Екотуризмът като нова индустрия като аспект на екотуризма като нова индустрия	30
5.4. Оценка на екотуризма като нова индустрия като аспект на екотуризма като нова индустрия	33

Приложения

1. Работно задание
2. График за Практика на студенти от Университет "Джордж Вашингтон"
3. Power Point презентация
4. Доклад за резултатите от работната среща -- Самоков
5. Доклад за резултатите от работната среща -- Калофер
6. Картини на Национални паркове "Рила" и "Централен Балкан"

Съкращения

ААМР	Американска агенция за международно развитие
БААТ	Българска асоциация за алтернативен туризъм
БАТА	Българска асоциация на туристическите агенции
БТС	Български туристически съюз
БШПОБР	Българо-швейцарска програма за опазване на биологичното разнообразие
ЕС	Европейски съюз
ЕТП	Екотуристическо предприемачество
ЗТ	Зашитени територии
КЕП	Координационен екип на проекта (екипът на ARD за ОБРИР)
МИ	Министерство на икономиката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МР	Меморандум за разбирателство
МСП	Малки и средни предприятия
НПО	Неправителствена организация
НСЗП	Национална служба за защита на природата (към МОСВ)
ОБРИР	Проект “Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж”
ООН	Организация на обединените нации
ООН	Организация на обединените нации
ПРООН	Програмата на ООН за развитие
ПУ	План за управление
ЦРМСБ	Центрър за развитие на малкия и среден бизнес
ARD	Съдружници за благоустройствство и развитие на селските и природни райони (Associates in Rural Development, Inc.)
GEF	Световен фонд за опазване на околната среда (Global Environmental Facility – обърнете внимание, че акронимът “GEF” също се използва в България като обозначение на Проекта на Американската агенция за международно развитие /GEF за опазване на биоразнообразието/)
MSI	Management Systems International

Предговор

Проектът "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" (ОБРИР) е финансиран от Американската агенция за международно развитие (АAMP), като част от нейната стратегическа подкрепа за Република България. Проектът е спонсориран от АAMP съвместно с Правителството на България – Министерство на околната среда и водите (МОСВ). Проектът се прилага в съответствие с Меморандум за разбирателство (МР) между двете правителства и срокът на изпълнението му обхваща периода от м. май 2000 г. до м. октомври 2002 г.

Този Проект представлява логично продължение на досегашната подкрепа на АAMP за опазването на биологичното разнообразие в страната. Той е предшестван от близо 10 години проучвания, експертна помощ и финансиране за стратегическото развитие на опазването на биологичното разнообразие в България, създаването на ново законодателство в областта на защитените територии и нови институции за националните паркове. Заданието на Проекта е формулирано така, че да използва като основа постиженията на Проекта на Световния фонд за опазване на околната среда (GEF) за биологичното разнообразие (изпълняван в периода юни 1995 – април 2000 г.) и се основава на натрупания опит.

Договорът за Проекта ОБРИР обхваща шест конкретни теми, наричани "групи резултати". Проектът включва завършването и изпълнението на планове за управление на два национални парка, създаването на нов план за управление за Природен парк "Рилски Манастир". Той подпомага разработването на финансови механизми и стратегии, които да осигурят платежоспособността на националните паркове. Проектът ще експериментира дейности, водещи до икономически растеж, с целеви групи в пилотни райони на два български национални парка. Той също така продължава да прилага принципа на широко информиране на обществеността като основа за обществена ангажираност и популяризиране на дейностите по опазване на биологичното разнообразие и управление на защитените територии.

Този Проект е възложен под формата на Целева заповед (Договор номер LAG-I-00-99-00013-00) в рамките на Глобалната цел на АAMP за опазване на биологичното разнообразие и горите и изпълнението му е възложено от АAMP на фирма "Съдружници за благоустройствство и развитие на селските и природни райони" (ARD), Бърлингтън, Върмонт, САЩ.

Проектът се изпълнява чрез Координационен екип на проекта (КЕП) със седалище в София, който включва Ръководител на екипа, трима български експерти и технически персонал. Дейностите по Проекта се координират посредством два механизма:

- (а) Партиращ екип за проекта – служители на координационния екип на проекта и партньори от МОСВ/НСЗП
- (б) Група за координиране на проекта – която служи като консултивен съвет за планиране дейността на проекта и наблюдение на изпълнението му. Тя включва Националната служба за защита на природата към МОСВ, директорите на националните паркове, координационния екип на проекта и АAMP.

Проектът се изпълнява с широкото участие на Дирекциите на Националните паркове "Рила" и "Централен Балкан". Български и международни консултанти предоставят допълнителна експертна помощ на базата на конкретни работни задания.

1. Резюме

Адекватният ефект на държавните програми за опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" е за да създаде благоприятни условия за развитие на селските райони и да подобри качеството на живота на хората в тях. Това значимо усъвършенства селските райони като цели икономически единици.

Съществуващата съвместна политика на ЕС и България за опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" е създадена като основа за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях. Тя е важна за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях.

Адекватният ефект на държавните програми за опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" е за да създаде благоприятни условия за развитие на селските райони и да подобри качеството на живота на хората в тях. Това значимо усъвършенства селските райони като цели икономически единици.

Надеждата за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях е основана на съвместната политика на ЕС и България за опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж". Тя е важна за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях.

Надеждата за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях е основана на съвместната политика на ЕС и България за опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж". Тя е важна за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях.

Надеждата за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях е основана на съвместната политика на ЕС и България за опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж". Тя е важна за подобряването на селските райони и подобряването на живота на хората в тях.

Изводи от изследванията

Идържанието на екообекти във връзка със земеделието и съхранението на природни ресурси е важен фактор за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота. Това е важно не само за хората, но и за всички видове животни и растения, които живеят в тази среда. Екологичните обекти са важни за поддръжка на биологичното разнообразие и подобряване на качеството на живота.

Лесопаркът във връзка със земеделието

Лесопаркът във връзка със земеделието е важен фактор за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота.

- Идеята за лесопаркът във връзка със земеделието е основана на идеята за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота;
- Лесопаркът във връзка със земеделието е важен фактор за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота;
- Участие на други международни донори;
- Активността на лесопаркът във връзка със земеделието е основана на идеята за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота;
- Цялостната концепция на лесопаркът във връзка със земеделието е основана на идеята за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота.

Лесопаркът във връзка със земеделието е важен фактор за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота.

Лесопаркът във връзка със земеделието "Дървата" - ние създавате лесопаркът във връзка със земеделието "Дървата" - "Лесопаркът във връзка със земеделието" е "Лесопаркът във връзка със земеделието". Ние създавате лесопаркът във връзка със земеделието "Дървата" - "Лесопаркът във връзка със земеделието" е "Лесопаркът във връзка със земеделието".

Лесопаркът във връзка със земеделието "Дървата" - ние създавате лесопаркът във връзка със земеделието "Дървата" - "Лесопаркът във връзка със земеделието" е "Лесопаркът във връзка със земеделието". Ние създавате лесопаркът във връзка със земеделието "Дървата" - "Лесопаркът във връзка със земеделието" е "Лесопаркът във връзка със земеделието".

Лесопаркът във връзка със земеделието

Лесопаркът във връзка със земеделието е важен фактор за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота. Това е важно не само за хората, но и за всички видове животни и растения, които живеят в тази среда. Екологичните обекти са важни за поддръжка на биологичното разнообразие и подобряване на качеството на живота.

Лесопаркът във връзка със земеделието е важен фактор за поддръжка на екологичната среда и подобряване на качеството на живота. Това е важно не само за хората, но и за всички видове животни и растения, които живеят в тази среда. Екологичните обекти са важни за поддръжка на биологичното разнообразие и подобряване на качеството на живота.

íàñúð÷àâàò èñòèíñéèòå è óñóié÷èáè áðúçêè, êíèòí ùå íáëäàñääòåëñòâàò íåñòúòí íàñåëåíèå è íðåäïðéåíà÷åñòâîòí ááëèçíñò áî íäðéíâåòå.

Ñòúïëè â ðàçâèòèåòî íà ñíåðàòèåíèÿ ñíäåë

иі аѣїօօðեւі аցէիաօ Ծաթայէյ է օնօաіիâաօ էիօաեօ ն իաօէիաէի օօðենօ ։ անէ անօեաօ է, օօðիաðաօ իð է ածօա օ ։ անօ և օ ա տуристическая էիաօնօð էյ.

- ◆ Èçáñðåýíå íà áèçíåñ-ïëàí è ííèòðéíå íà Èíèöèàðéâíàòà ãðóíà. Òíçè áðàï íáðâàùà íåðéíà ìò 7 äî 8 íãñâöà çà èçíúéíåíèå íà áèçíåñ-ïëàíà è ííèòðéíå íà íðîâéòà íà Èíèöèàðéâíàòà ãðóíà à íãñòíèòå íáùññòè. Ùå ñâ íáïðàâýò óñèëëÿ çà íáèéðàíå íà íñííâåí èäìèòåë è íñéåñòðýåàíå íà íàëéè äî ñðåäéè áèçíåñ-çåâíè à íñäéðåíå íà æèçíåññííâíéòå áèçíåñ íëåíñâå.

Óñiäøííòò iññúùñðôåýâáia íà òåçè ièëiòié ïðiåéòè áéëþ-âà èçíiçâáiaòò íà iåðaíè-çúì çà êññðæèíàöèÿ íà óñëëèÿòà íà âñè-êè ó-âñòíèöè á ïðiøåñà ÷ðåç ñiiäåëÿíá íà ýñíí óñòàííåáie çàäüëæäíèÿ è iòåñåñðiñòè iåæäó ðåçèè-íéòà áðóíè è eíñòèðóöè.

Íàöèûàëíà ðàáîòíà ãðóïà

Iàöèîíàëëèòå ïàðëîâå

Iäöðëíàæíèòå iäðéíåå Äèðåêòèòå íà iäðéíååòå ñìà iáùñòåâåíòò è èèòå íà iðíåêòå. Òå áïäýò iòèòèæíè iðåãâîò è iáñúæääíèÿ ñ iäðóíüðèòå. Óå iñòàâýò íà÷æíòò è iðíñéäáÿåò ðåçóëòàòèòå ìò iëëíòíèòå ååéíñòè, èçíïçåàééè ñâîèòå iëäííå çà óïðåâéåíèå è ñúñòåðòíèòå ðåæèíè è iíðìè.

Jåñòìè èièöèàòèâiè ãðóïè cà åêîòóðèçúì

Iañoie èièoèàdèàlè ãdóie çà åéïòóðècúi Òiâà ñà iñííáíèòå çåâáià íà iñäðàòèâiéy iñääë - iðääñòåàèòåëë íà iñííáíèòå çåèíøåðåñíâáiè ñòðàíè (iaðéà, iãñòíèòå åëèñòè, iãñòie iðåäïðèåíà÷è, aññõðèåöëy íà планински åíäà÷è, åèëëè íà iãñòie çåíáÿò÷èë è åð.). Òå ñà iñííáíèòå ó÷añòíèöè å åäéíñòòà. Òå ó÷añòåàò å iëáíèòåíòò, å iðåàíèçåòëííàò è iðåèòè÷åññê ðåáíòà èåòò iàðóíüíðè íà ñúñòåðòíèy iàðéèííàëáí iàðé. Èåòò åðóíà, òå iðåññú÷åòò ååéñòåèëÿòà, èíèòò ñëåäåà åà áúäàò iðåäïðèåòò ìò íáùéíñèòå åëèñòè. Å çåâéñèíñò ìò òåðíèy óññåð è iñèò, òå iñäàò åà ðåøåò åä òîðiaéëçèðå ñäýòå ñòðóôooðå èåòò ñúçäääàò iäfðåæðåäñòååíà iðåäïçåäöey.

Íðåäïðèåòè äåéüñòè

Íáñójéòá èíèòéàòéàíé áðójé íí áéîòóðèçúí à ááàòá íéëíòíé ðàéííá áýòá ñúçääåáié ñ íðîôåñéííáëfáòá ííííù íá ñíåòéàëèñò, íñéäóðái ìò Íðíåêòá ÍÁÐÈÐ. Êíñóéðáíðéàòá ðàáîòé ðåäåíí ñ íéëíòíéòá ðàéííé êàòí óñëëéÿòá é ñà íàñí÷áíé êúí íðääíéçàöéÿòá íá áðóíàòá, ðúéíâíäáíåòí è íéáíéðáíåòí íá áäéíññòéðá è ñúáèòéÿòá á íéëíòíé ðàéíí.

Íåæáóíàððíáíèýò êíñíóéðòáíò ñí áéòðóðèçúí, íðòó. Äíàéä Õíééíñ ìò Óíéååðñéðòåò “Äæíðäæ Áàøéíåðí”, íñúùåñòåè áåå áàæíè ièñèè íà íåæáóíàððíáíà êíñíóéðòåíòñéå ñíñíù. Íðåç íåñåö íàé 2001 á. òié ñíñíáíà íà Èíèöéàðòåíèòå áðóíè íðè ñòðåðåñæ÷-åññéíòí ièàíéðåíá, á ðåçóéðòåò íà êíåòí áýðå ðacðåíòåíè íèáíñåå çà áæéñòåèå çà áññåèè ìò ièéñíóéðòå ðåéííè.

Íðíóðñíð Óíêéíñ íñäíñlæða Ðàáíòíèòå áðóíè íðè eçãíòâýíåòí íà íñíñíáíà êíñöäíöëý çà íñðàòèåáí íñäééç àáééíññòè á ñôðåðàòà íà áéíòðéçìà è eññíññé÷åññéëý ðàñòðåæ á çàùèðåíèòå óðåððéíðè.

Още 119 е възможност да се използват икономическите потенции на природата като основа за поддръжка на съхранение и устойчиво развитие на територията.

Изследваният регион е характеризиран като със сравнително благоприятни природни условия и потенциал за развитие на екотуризма. Той има добри климатични характеристики, богата растителна и животинска фауна, археологически и културни забележителности. Възможността за съхранение и устойчиво развитие на територията е свидетелство за устойчивото иконо-

мическо развитие на регион. Това е свидетелство за устойчивото иконо-

- (а) определение на приоритетни обекти и зони за съхранение и устойчиво развитие;
- (б) разработка на стратегии и програми за съхранение и устойчиво развитие на природните и културните ценности;
- (в) координиране на дейностите на различни институции и субекти в интерес на съхранение и устойчиво развитие;
- (г) мониторинг и оценка на ефектите от дейностите по програмата.

Áñääñè ñòñüèè

Íi-íàòàòúøíòî ðàçâèòèå íà íiäåëà ùå áúäå íàññ÷åíî êúì:

- ✓ Инвестиране в екотуризма/ Целеви фонд за подпомагане
- ✓ Ðàçâèòèå íà èéññíè÷åññè êëüñòúð (сегменти) çà åéñòóðèçúì â çàùèòåíèòå òåðèòíðèè
- ✓ Èíèòèàòèåà çà åéñòóðèñò÷åññè бизнес-èíèòåòòð

Инвестиции в екотуризма/ целеви фонд за подпомагане на екотуризма

Развитието на предприемачеството в областта на екотуризма се разглежда като осъществима дейност за икономически растеж. То предоставя три непосредствени ползи, съответстващи на националните цели за развитие:

1. То е насочено към селските райони, където съществува остра потребност от повишаване на доходите и ускоряване на икономическото развитие.
2. То подсилва и прилага принципите на децентрализацията и елементите на местно самоуправление – като подпомага и двете, като утвърждава принципите на гражданското общество и участието на обществеността.
3. То идентифицира и се основава на конкурентните преимущества на регионално и Европейско ниво – като допринася за издигането на имиджа на България в областта на опазването на природата, на възможността за почивка и парадигмата за ефективно устойчиво развитие.

Създаването на Фонд за екотуризъм е важно средство за капитализирането на средства за местен икономически растеж и развитие. Проектът ОБРИР предлага някои препоръки за управлението и използването на фонда, като препоръчва да се ползват моделите от Канада, Испания и Тенеси. Фонд, който да се състави от най-добрите малки и средни предприятия и компонент за целево подпомагане за инвестиции в този сектор е една подходяща възможност за развитието на този модел в страната в бъдеще. Фондът се разглежда като интегрална част на следващите два елемента на стратегия за екотуризъм в България.

Dàçâèòèå íà èííéóðåíòíññíñáåí êëüñòúð çà åéñòóðèçúì â çàùèòåíèòå òåðèòíðèè

Íðiâêòúò ÍÁÐÈÐ íeàíèðà àà íañúð÷è íðàâèòåëñòâîòî è íáùíñòòà íà íæäóíàðíäíèòå äíññòî ñúçääâàíåòî íà íaöèíàëíà èíèòèàòèåà çà íñèäñòýåàíå íà áúäåùåòî íà åéñòóðèçìà, íññâàâàùà ñå íà çàùèòåíèòå òåðèòíðèè. Èííöäíòèÿòà çà "èííéóðåíòíññíñáíèÿ êëüñòúð" åéêþ÷âà ñòðàòåäè÷åññè íàáïð ìò ääéíñòè, íðàâíèçèðàíè à öyëññòà íñàáæòåëíà âåðèåà çà åéñòóðèçúì. Ñúðöââèíàòà íà òïçè "íàáïð" à èííéóðåíòíòî íðàâèòåñòâî, íñèäñòåíî ìò åòðâèòèåòå íà íðèðíäàòà è áéïðàçíñäðàçèåòî à çàùèòåíèòå òåðèòíðèè. Èííéóðåíòíññíñáíèÿ êëüñòúð ñúùåñòâóà, çà àà íaáèþâàâà è íäáñüðæà íàáïð ìò ñòðàòåäè÷åññè åçàèííòíøåíèÿ íæäó äíññòðèå, ÷àñòíèÿ ñåêòíð è íðàâèòåëñòâîòî à ñiäöèäèíà íðàâðàíà à íñäéðåíà íà ðàçâèòèåòî íà åéñòóðèçìà, ñâúðçáíî ñ iñäñåðåíî óïðàâëåíèà íà çàùèòåíèòå òåðèòíðèè à Áúëäàðèÿ. Óååäåíè ñìà, ÷à òàèåàâà èíñòäíöèÿ à ìò iñëçà êàòî íññâåí âëäåíàòî ìò íaöèíàëíàòà ñòðàòåäèÿ íà Áúëäàðèÿ çà ðàçâèòèå è iññóëÿðèçèðàíà íà òðèçèçìà, êàéòî è çà iññóëÿðèçèðàíåòî íà iñàçâàíåòî íà áéïëíæ÷íòî ðàçíññåðàçèå è ðàçâèòèåòî íà íañòíòî íðàäíðèåà÷åñòâî à íðèðíäàéòå ðàéñíè. Íèòî åäíà çàùèòåíà èéè íeëòíà òåðèòíðèÿ çà åéñòóðèçúì íà iñæå àà íðàöúðòè ååç åôåèòåíàòà åçàèíññíñù íæäó åñè÷èé àññèòå ñåêòíð è íà òåçè åëäåíàòè íà ñiäöèäèçèðàíòà èííéóðåíòà íáùíñò.

Èçäðàæääíå íà Öåíòðîå íà ïðåäïðèåìà÷åñòâîòî á åéïòóðèçà - Áèçíåñ-éíéóáàòîðè

Çà иññòèäàíá íà óñïäô, Èíèöèàòéâíèòå áðóíè ùå ðääíòýò ñúñëñóâàí ñúñ çàùèòåíèòå ðåðëòíðëè, çà äà ìòëðëýò íà÷éí è ñðåäñòàå çà иññèáóðýàíá íà òâéouà êíñóëòàíòñèà è ôèíàññà иññù çà ðäçàèòå íà малки и средни предприятия çà:

- (a) Áéçíâñ ðàçâèòèå è ðàñòåæ íá áéîòóðèçìà (íò êíïöäïöèÿò àï ïñïâíïò îòéíáññèðàíå), ïñïöäâýéêë ïñïâáí àéöåíò áúððò ïïäñïàäíå íà ìàéëÿ áéçíâñ è iðèáëèæâáíåò îòéíáññèðàíå;

(b) Èçïïçâàíå íá ñúùâñòâóâàùèòå ñðåäñòâà çà áéçíâñ-ðàçâèòèå, áéëþ÷èòåëéí è òåçè, äñòúüíè ÷ðåç Èíòåðíåò;

(v) Ðàçâèòèå, "ééððèâéðàíå" è ïñäáúðæàíå íà äéðåéòíè êíïòâéòè ñ ïñòåíöèàéíè èíåâñòèòíðè íà iðïâéòå, áéëþ÷âàùè: óùðâíññè ôéðíè, õíïääöèè, iñïñòðåííè ôéíáññíâè èíåâñòèòíðè, àääíöèè çà ôéíáññíâà áçâèííñíù è óùðâíññè ááíéè;

(r) Ðàçâèòèå íá iðèéñæèë áéçíâñ iðïâéòè, êíèòí ïñäàò àä ïñëó÷àò ôéíáññèðàíå.

Ööðà ìá áeçíáñ-éíéóáàðòiðà çà áðiòððeñòe÷åñêè iðåäiððeýðeý å ää iiiióeyðeçëðà ñúçääâàðiðòi è ñòàáèëèçëðàíåòi ìá ñòðàòåðe÷åñêè iðåäiððeýðeý ñ iiiiùòà íá iiaðiäà íá iáùñiñòà çà áðiòððeçúi á çàùèòåíéòå ðåððeòiððe. Èíéóáàðòiððeå ñä eçiiëçåàò å öyëæ Áúéäàðeý è ñä iiañiñàðò ìò iåxæöáìaðiäiè aiiíðè èàòi ÌÐIIÍ è ÀÀIÐ. Iàäyåâià ñä, ÷å ièëiòièðå ðåððeòiððe è ùå iàiðàâýò åúçiiæíi ðàçåèòðåòi íá åéiòððeñòe÷åñêàòå èíèöèàòeà çà áeçíáñ-éíéóáàðòiðè è ùå iðiò÷åò ìá ëièòå, iñ êièòi ìä ñä ðàçðøðe ñääðøñiði ðàçåèòðå íá eíèöèàòeàðò.

Óðýáâà äà ñå èìàò iðåäâèä òðè âàæíè äåéíñòè, à èìáíí:

1. *SmartInfo*

3. Форум, посветен на Аїаєїама іà åëîòóðèçìà u Аїаєїама іà iëàléíème

Іðåäëàääñà ñå ïðiâåæääíåðî íà îåæäöíåðiâåí ôîðóï à Áúëääðèý ñ iðääíèçàòï ïÑÂ è ïðiâêòà ïÁÐÈÐ. Ôîðóïùò áè òðýáâàëí àà ñå ñúñòïè ïðåç 2002 çà iåðèïà ìò 2-3 äíé. Òíçè ôîðóï à посветен на îåæäöíåðiâåòà àïäèéíà íà åéîòóðèçìà è Åiäéíàòà íà iéäièòå, íåýâåíè ìò ïÍ. Óñëëéýòà íà ïðiâéòà ïÁÐÈÐ ñà íåñï÷åíè êúï iðääíèçèðåíåðò íà Ñeïíçèòà è êàòï÷åñò ìò ñòðàòåâèýòà çà èíóïðièðàíå íà íáùåñòåâåíñòòà è ñúùåâðåíåíí ñà ñåúðçàíè ñ òåìèòå íà iðiâéòà, êîéòï ñà åéïëåí÷åíò ðäçííñåðàçèå, iéäièíñéèòå iäðéíåà è eéííñìè÷åññéèÿ ðåñòåä. Ùå ñå ìòääëë ñiåðèäëíí åíèìàéë íà iðåäñòåâýåðò íà iiåðåòèåíèòå iñääëë, ðäçðåâîòåíè ìò iéëñòièòå ðåéiiè á “Ðèëà” è “Öáiòðåëäí Áåëëàí” è íà÷éíà, ii êîéòï òå iñääò åà ñå áúçïðièçåäåò è å äðóåè ðåéiiè íà ñòðàíåòà.

2. Екотуризъмът в контекста на България

2.1 Настояща политическа и правна рамка

Іаєїї аїєїїаїїа, іаа÷а, нїа іаїїуїа іа ðацâеòеâðоі іа нїаєїїеї Ѻоðеçúi. Іїеòеòå çà ðацїїїаðаçÿâаїа іа нїаेїòї Ѻоðеçúi еїаò çà ѿїе аа нїа іа÷аїїе іò ауїїаðнїеòа єñòїðе÷аїїе, єоðеóðиé, çaiїїјо÷еїїе, ѩеðõїїаїе є çaiїїаїїеїе һааїїїіñоè, іаðа÷аїе н ðацеë÷іе аоðеâаоè һаої аеїїоðеçúi, ааðїїðоðеçúi, ааðїїаїїіðоðеçúi, аєоðаðіаðеâаї Ѻоðеçúi є ѡ.і. Оїїе аðаїїаїїаї нїаðїїа єїїи нїаєїїїїòї ðацâеòеãа є иðаðацїїаїїеїа іа аїїїаðеòа іїїнòеїїа засера іаðаїе÷аї оñїїаð а ñòðаїаòа. Çà нїаеїїаїїа, іїїа÷аїòї іò оñїїаðеòа нїа нїауðçáїе н аїїаòе еїїаñòеїðе є иїїðаòиðе, єїїеїи еїаò нїеїїа ааçа а іаé-аїїеїаїеòа ѩðаїїаїа іа ñòðаїаòа. Іїеїї аїїеїїиñоè, нїауðçáїе н ðацâеòеâðоі іа нїаєїїеї Ѻоðеçúi, аїїаїїждат аї аїїаїðеðаїа іа иðеðїїає є ðацâеòеãа іа Ѻоðеñòе÷аїїе иїїðаїїðеїїоëї а нїаєїїе ðацїїе є а іаїїїїñоè н іаєїїї іа аðїїе іаñаїїаїїа.

Íiàçâàíàòò íá íðéðíàòà, ìò äðóàà ñòðàíà, å ãëààåí iðéðèðåò çà íñéäéíèðå äåñåò åïäéíè. Íðàæè èçééþ÷èðåéíàòà ñè iðéðíàíà áàçà è íñáàåàùù íñéíæåíèå à Åððíà ñ ìøé÷íè åàäåíñòè è åïéyì ðàçííàðàçèå íá ðàñòèðåéí è æéåíòéíñèè ñâýò, Áúéåàðéy ñéååà òåúðåà íñéèòéèå íá íiàçâàíà íá áéïéíà÷-åñéîòò ðàçííàðàçèå. Òàçè íñéèòéèå íá íiàçâàíà íá áéïéíà÷-hîòò ðàçííàðàçèå ïòðåçÿåà ìòíñèòåéíòò ïðåéíòùåñòåí íá ñòðàíàòà íá åäéí ëííòéíàíò, èçïðååí iðåä çàïéàðàòà ìò íàïéyåàí íá iðéðíàéòå ðåñòðñè. Nûñ ñúïòååòíè ïðñíàíè å íñéèòéèåòà, íúäðòòò è óñòíé÷éåí óïðååéåíèå íà ðåðèòíðèéòå ñ ñòðíàíà ïðéðíàíà ñòðíéíñò, ðééþ÷èðåéíí çàùèòåíèòå ðåðèòíðèé, çàïàíè íñäðíäà íá íñðàíè÷-аване на айнориа аї çàùèòåíèòå ðåðèòíðèé è óäðòðåéèçèðàíí óïðååéåíèå íá íå÷-æéåèòå îò óðéçìà.

À íà-àëîòì íà 90-òå áåøå ðàçðàáìòåíà Íàöèíàëíàòà ïòðàòåñëèý çà ëïàçâàíå íà áèïèñë÷ñòðî ðàçíñáðàçèå è òý å íàæäó íüðâèòå òàéèåà ïòðàòåñëè, ðàçðàáìòåíà è Áåðñíà. Èí-éùñíî íðåç ïñùñòðî äññòðèåòå áåøå ðàçðàáìòåí è íàïáðåí îò íðåàèòåñòðåíò Íàöèíàëíà íëåíà çà ëïàçâàíå íà áèïèñë÷ñòðî ðàçíñáðàçèå. Ôåçè äåà ïòðàòåñë÷ñòðî è ëîéóíàòå íñòàâýò óääðåíéå áúðòó íóæäàòå ìò ïñçääààíå íà íåðåíèçìè çà съвременно ëïàçâàíå íà íðèõíàðå, ðàç÷èòàùè íà íàðòíüñòðåíòî ñ íàñòðåíòå ïáúñíñòð è íðåäññòðåñëèýùè áúçíñæíñòð çà ññöèàëíñ-éèññíè÷ñòðî ðàçâèòå à ðàéííèòå íêîëí àèâàòå íðèõíà. Ôåçè äåà êíñöäíòè ñà êðàéúñüéíèòå êàíúñi çà óñòðí-èâî ðàçâèòå.

Çàëüüò çà çàùèòåíèòå òåðèòïðèè ìò 1998 ã. ïñòàâÿ óääðåíèå áúððó áðúçêèòå ìåæäó ñïðåäåçåíèåòî íà çàùèòåíèòå òåðèòïðèè, удоволствието ìò ïðèðïàäòå (ñ öäé ðóðèçúì è áúçñòåííÿåâíå) è ïðåäíñòåâýíåòî íà áúçñíæíñòè íà íåñòíèòå ðíðà äà íå÷åéÿò. Íí-íàòåòòûé, çàëüüòåäøåñòåíòî á ïñäéðåíäíî íò áåññåòåíäèøíè Пëàííâå çà óïðåâéåíèå íà íàöèíàéíète ïàðéøve, á êíèòî ñà áåäåíè ñíåðøèò-íè ïðîñòàíè è íðîñåðàíè è íðîñåðèò è çà èçíüéíåíèå íà òàçè ïíèéòèå.

Â iiiiòà ñå ðàáîòè cà âeëþ÷âáíá íà iiiiå÷å iiöèè â Çàéiià cà òóðèçìà, iïðèåò iðåç 1998 á., ñiiåöèòè-íé cà ðàcâèòèåòí íà iaéüê iñ iàùåá àèòåðíàòèåái òóðèçúí. Iñeeòèéàòà iñ iñiøáíéà íà

іаöөїїаєїёў ёоðеçùи іòїїâи ñа iðåðàçãëåæà и ñ ïїãëаä êùи èçðàáîòâаïå íа ïòðàðåãëёў, êïёи насырчава є å áëаãîðàçiiëíæáи êùи ñаëñêёў åêîòóðèçùи є êùи ii-мащабно разпределение íа íа÷æéаòа.

2.2 История è настоящ опит

Îò íà÷æèîò íà 90-ðå години áýðà ïðåââáiè íýéïéëí ñìèòà çà ñòàðòèðàíà íà íàéëí-ìàùâáíè, æèòåðíàòèäíè, ñâëñêè, “åéïòóðèñòè÷åññè” ïðåäïðèýòèÿ. Òóé ñâ åéëþ÷âà ïðïåêòà PREST, òèíàíñèðàí ìò áðèòàíñèèÿ Íò Õào Õiiä. Öäëòà áâðå ãà ñâ ñúçäääàò áûçïíæñòè çà åéïòóðèçúì íà ìñíâàòà íà àòðåêöèòå â íàöéíàéòå ïàðéïâà Ðèëà è ïðéëí. Å ðåçóëòà ìà ïðïåêòà ïðåç 1997 á. áâðå ñúçäääáí ïðéëíñèèÿ óðòðèñòè÷åññè ôïðói èàòí íàïðåâèòåëñòâåíà íðääíèçàöèÿ (ÍÍ). Òàçè ïðääíèçàöèÿ ïðïåüéæâà ãà äïðéíàñÿ çà ðàçâèòåðòí íà óñòòè÷èà, ñâëñêè óðòðèçúì â югозападна Áúëääðèÿ. Äîéàòí ââïðåâòåññèÿò ôïèõñ ïñòââà åäëí è ñúù, íññéääíèòå åâéíñòè íà íâïðåâèòåëñòâåíàòà íðääíèçàöèÿ íñéàçâàò, -å ôïèõñò ïðåäëé åñè÷ëí ñâ ñùñðåäïò÷âåà áúððó óðòðèñòè÷åññèòå óñëöåè, íðääíñòàäýíè ìò íàñòíàòà íàùíñò. Äçàèíïòíñðåíèÿòà ñ íàöéíàéëíèÿ íàðé íà ñâ óòâúðääíè è íàðéúò èàòí èíñòèòóöèÿ è åâñòèíàöèÿ íà ñâ åéëþ÷âà çàåâåëåæèíí â ïñâå÷åðòí ñðåïòè çà ðàçâèòå ìà íåñòíèÿ ðóðèçúì è íàçàðà.

Äðóå ïðèìåð çà èíèöèàòéà à çà ñâëñéè òóðèçúì å òóðèñòè÷åñéàòà àññöèàöèÿ “Ñòàðà íëáíèíà”. Öý áåðå ìñíñàíà ñ iñäéðåïàòà íà øååéòåðñéîòi iñäåèòåðñéòåí è ðåáíòè éàòòi ÍÍ. Çàíí÷íà ðåáíòà iñåç 1999 å. è åäéñòåà éàòòi ÍÍ ãëàáíí å ãðåáíååòå iñ ñâååðíåòà åðåíèòà íà Национален парк “Öåíòðåéái Áåéëéái”. Ååéíñòòå è å iñíäí ñõíäíà ñ òàçè íà ïðèéñéèÿ òóðèñòè÷åñéè ôîðóí. Öý åêëþ÷åà íàøëðíà èíåáíòåðèçàöèÿ íà ñùùåñòåóàùèòå íáåéòè è óñëóåè, èåéò è iñèò çà öýðíòi iñåäéàååíà íà iñäçåðå å iàëüé íàùåá è ñâëñéè òóðèçúì ñùñ ñèëéíà ñâëñéñòòííñéå íàññòå.

Іðаâåíè áýðà ïièòè çà ðàçâèòèå íà ñâëñêè óóðèçúì â ðàéííà íà Ðiâîrèòå. Íàñéïðî áýðà ñúçääåäåíè ïèäåäåæêè ðóðèñòè÷åñêè èíôîðìàöèñíåí öåíòúð (III) è Àññöèàöèý çà íðèðíäåí óóðèçúì “Їàñðîâî”. È åäåðå ñâ ñòðåìòè ãà идентифицират è ðàçðàáîòþò íåñòíè óóðèñòè÷åñêè íðîáöèòè è íàçàðíè åúçíïæññòè ñúñ ñiåöèäéí вниМАНИЕ КъМ çàíàÿòèòå, êóëòóðàòà, íåñòíòî çàíåäåëèå è íðèðíäíèòå ãäååññòè íà Ðiâîrète.

Îò 1998 ã. ñúùåñòåóà Áúëääðñêà àññöèàöèÿ çà àæöåðíàðèåái òóðèçúì. Ðåãèñòðèðàíà èæðî ÌÌ, Àññöèàöèÿò à ñå êñðäèíèðà ïñðåñðåñðåíà ãäíà ìò iaéëèòí ñïåöèàëèçèðàíè ðóðññåðàòíðñèè êññàíèè (Íæññå ÝÍ), àíáàæèðàíà ñ ðåçâèòèåðòí è iññöýðèçèðåíàðòí íà àæöåðíàòèåíèë туризъм å ñòðåíàòà. Åêîòöðèçíùò å ãäíà ìò öäéèòå íà Àññöèàöèÿò. Ñúùåñòåóàò ñúùñ íàëëè, ñïåöèàëèçèðàíè êññàíèè è àññöèàöèè (êéöåíåñ), êèòí ñå ñúñðåññòí÷àåò áûððó ñïåöèàëèçèðàí àæöåðíàòèåíè ðóðèçúì - îðíèòíëíà÷åññè, ñïåëåíëíà÷åññè íàéëèëè, iëàíéññè îðåññè è äð. Òíâà ñå íàëëè åðóíè, iðåäëåññè ñïåöèàëíà êëëåíòåëà, è íå÷åëåñè ìò ðåçíññåðàçèåðòí íà áúëääðñêàòà îðéðíäà è çååäëåæèòåðíñòè.

Îièòúò íà áúëääðñéèý “åêîòóðèçúl” íàá÷å íñòàâà íãðàíè÷åí. Å íòñúñòåðåòí íà êññðäèíèðàíà íñëèðèèà çà åêîòóðèçúl è íñóëýðèçèðàíåòí îó, íñåå÷åòí äåéíñòè è íðiäóðè íñòàâàò îòíññèðåëíí íåñçìàòè è íñéó÷åààò ìàëèàò íñòíà èëè äúðæàâíà íñåêðåíà. Стимулите çà ðåçàèòèå è ìàðéåòèíà íà åêîòóðèçìà ñà ìàëèíà, à íñóëýðèçèðàíåòí îó å íñòàâåíí ìàé-åå÷å íà óñèëèÿòà íà íðiåêòè, íñíññðèðåíè ìò íàëäóíàðíäíè áñíïðè.

Hàïðàâáiè ca ðàçëè÷íè ñiøòè cà ñúæèäýâáíá íà ìàëëèý ií ìàùàá ñåëñèè òóðëçúì á ðàéíìøà ñ ècëéþ÷èoåéíà iðøðíäà, éoëööðà, èñòîðëëý è çàläääéëå. Äfëàòî ðàçëè÷íèòà iððääíècàòîðë íà

ñäëñêè òóðèçúì è òóðèñòè÷åñêè ïðâåéòè ÷åñòì ñïïðýò çà äåôèíèöèòå, äàââàíè çà ðàçâèòåòòí íà ñäëñêèý òóðèçúì, åñè÷êè òå ñà ñúãëàñíè, ÷å ìàëèëýò ïî ìàùàá ñäëñêè òóðèçúì å èíñòðóìåíò çà ìåñòíï ðàçâèòå è äåíåðèðàíå íà ïðèõñäè.

Óúé êàòò мениджърñêèòå ñïïñíáíñòè è íàìåðåíèý çà çàùèòåíèòå òåðèòòíðèè å Áúëääðèý ñòàâàò åñâ ïï-ÿñíè íà íàöèýòå è íà lâæäöíàðâíàòå íàùíñò, áúëääðñêàòå ñèñòåíà ìò çàùèòåíè òåðèòòíðèè ñúñü çàï÷å äà ñå ïðâåðúùå å æèçíåñïñíàíå ïðâæà ìò ïðèðîäíè, òóðèñòè÷åñêè åòðàéöèè. Òå ïïååò äà ñå ñâúðæàò ñúâñåí áëèçî ñúñ ñäëñêèòå íàùíñòè è ñ áúçïñæíñòòå çà ðàçâèòå íà ïïðåäåäëåí òóðèçúì. Èàòò резултат се появява ðâñòðýùå íåíåðåíèíñò çà ðàçðâáòååíå íà ïïðåðåòèååíå ïïååë çà áçàèïñòòíøåíèýòå íàæäó ïïàçâàíåòí íà ïðèðîäàòå, íåñòíèòå íàùíñòè è ðàçâèòåòòí íà òóðèñòè÷åñêè ïðåäíðèýòè.

Íúðâèòå çà ñòðàíàòå ïëåíâå çà óïðâåéåíèå íà çàùèòåíèòå òåðèòòíðèè íååçïå÷èòå ðàìéàòå, íåíåðåíèíà çà ðàçâèòåòòí è òåñòðâàíåòí íà ïïååë. Äâà ìò íàé-äïéåíèòå íàöèííàéíè ïàðéà - "Дëëà" е "Öáiíðåéåí Áåëéåí" ïíàñòíýùåí èçïúéýåò åäññåðåíäèòíè ñòðàðååäè÷åñêè ïëåíâå çà óïðâåéåíèå íà ïàðéíâåòå. Òåçè äïéóïàòè, çååäíñ ï íàíåàòå íà åäåòå Äèðåéöèè íà íàöèííàéíèòå íàðéíâå, êïèòí ðàçðâáòåòå ïðîäðåíè è ïðîåéòè, íïéàçâàùè ïïéçàòå çà íåñòíèòå íàùíñòè, ïðåäñòðååëýåò íàé-íïååòå ðàìéà íà екоободечia, ñâúðçáí ñúñ çàùèòåíèòå òåðèòòíðèè, ñ íñíåáíñòèòå íà ïðèðîäàòå è ñ áúçïñæíñòèòå íà ïññåðèòååëèòå. Å ñúùèíàòå ñè êïíöåïöèýòå íååäèíýåå åòðàéöèèòå íà äèâàòå ïðèðîäà, ñúâìåñòíòí ðàçâèòå íà ïïèòå è éíòåðïðåòèðàíåòí íà ïðåäëàäåíèòå ìò ïàðéà áúçïñæíñòè íò ñúñåäíèòå íàùíñòè è ìò ïññåðèòååëèòå, êåéòí è ñúçäàååíåòí íà ìàëèè ïî ìàùàá åéîòðèñòè÷åñêè ïðåäíðèýòèý êùí íàùèíèòå è íàùíñòèòå å áëèçïñò äî ïàðéà.

3. Екотуризъмът в контекста на Националните паркове

Åêîòðèçìùò å ñùñù áäïà îò êîïöåïëèòå çà óïðàâëåíéå íà çàùèðåíéå ðåðèòíðèè. Îò íåæäóíàðîïà íà ãëåäïà òï÷éà òïé ñå ñ÷èòå çà éïñòðóïàíò çà óïðàâëåíéå ha ïïàçâàíåòí íà iðèðïäàòå. Åêîòðèçùí, êïéòï ñâúðçâà çàùèðåíéåò територии ñ ïðåäëåäàíéòå íà iññåòðåëèòå áûçñïæñïòè êàòï áäåíåðèðå iðèðïäè, iñìàäà çà èçäðàæäåíåòí íà ÷óâñòâîòí íà áïðäñò ñ ñïðàðà îò íàùíñòðà, iññùðýåà ïïàçâàíåòí è çàùèðåòå íà iðèðïäàòå. Íàùíñòð, ÷-ëòï æèâîò ñå e iñäïáðèë áñëåäñòðåèå íà íàðòíüíñòâîòí ñ ìäðèà, ñå iñ-ñéëéííè äà iñäëðåïÿò óïðàâëåíéåòí è iñëèòëèåòå íà íàðèà. Òå ñùñù ñå iñ-ñéëéííè äà iñäëðåïÿò áäåéíñòðå íà iñäçâàíå íà iðèðïäàòå è å iñïåí áâðïÿòí äà íàñúð÷-àâàò äðóåè ñïðà äà iðåâýò ñùñùò.

3.2 Íäöïä íà Íèëîòíàòà iðïâðàìà

Óué êàòî Äèðåêöèèòå íà Íàöèíàëèòå ïàðéïâà ñà ïîà è институции, ðàáîðåùè ñ ïîà è ëàíîâà çà óíðàáêåìèå, êìèòî ñà èçïúëýàò çà íúðâà ãîæèíà, ÌÐÎåò ÍÀÐÈÐ ñà ìòíàñý êù ðàçåèòèåòî íà åêîòóðèçìà êàòî êù íèëîòíà ïðîñðàìà, èìàùà çà öåë ðàçðàáîòåàíåòî íà ïîðàòèåíè ëíäåëè. Ìíäåëèòå çà äâàòà íàöèíàëíè ïàðéà ñà íãðàíè÷åíè äâîñðàôñêè в пилотни ðàéííè à áëèçîñò äî âñåêè ìò ïàðéïâàòå.

è àà ñå çàñèè è ñäöödúæhòà çà íàöëíïäéèòå íàðéïâå íà ïäñòí íéâî. Íàäýâàïå ñå ñúùî, -÷å -ðåç íëëïòíéòå íðïâðàïè ùå íïæâï àà подïïíäíàï ñ консультации íàöëíïäéíàòå íïëëòèéà è íðàéòèéà, íòíàñýùè ñå áî íñäöñäèòå è éíñòðóíàïòèòå, êíèòí ùå ðàáïòýò íàé-äíâðå çà ðåäæéçëðàïå íà òïçè íïääë è á äðóàë çauñèòåíé ðåäðeoïðèè.

Ҫà “âèîòóðèñòè-âñêè ìiääë” ääââiaâ ïïðåäääëíèåðì “iiâðàòèåâåí” êàòî êîíáèíàöèÿ îò íàùèíñêè ëëääåðè, -àñòíéÿ ñåêòîð à íáèäñòòà íà òóðèñòè-âñêèòå óñëóæ, âðóíèòå îò íåñòíàòà íáúíñò è III, êîèòì ñå çàíèlåâàò ñ:

- Ôîđìèðâíåòî è iïääüñðæáíåòî íà åéîòóðèñòè÷åñêè åðöiè (iï áúçiiæíñò àññöèàöèÿ) çà ðàçðàáîòåàíåòî íà ðåäæíàëíà ñòðàòåðåèÿ çà åéîòóðèçìà;
 - Iïðåäååëÿíå è åàåàíå íà iïðèîðèòåò íà ååéíñòèòå, êîèòî iïäàò ãà ñå èçïüëíýâàò â партньорство ñ íàöèííàëíèòå ïäðèíåå;
 - Èí-ôéíäñèðåíå íà ååéíñòèòå ñ íàöèííàëíèòå ïäðèíåå, êîèòî ñà â ðàðiíèÿ ñúñ çàääà÷èòå â iïäàíå çà óíðåâåéíèå;
 - Åéîòóðèñòè÷åñêè ñòðóøòðà, íàðå÷åíà “åðöiä”, êîýòî ðàäåíòè ñàïññòîýòåëíî, åêëþ÷å ñëóæèòåëè â íàðêà è iïäåå ãà ñå ñ÷èòå êàòî åïïðèíàñÿùà çà è íåëäåñäåðåëñòåùà ñå ìò öiâà, ÷å å æéååå â áéèçñò î íàöèííàëíèÿ íàðé.

Їðåâèëçâèëàòåëñòâîòì cà âñýèà ïëèïòíà iðñâðàìà á ðàéíèòå á íàéëæùàòà íóæää àà ñâ iñäíáðè ñîöèàëí-èëííîè÷-âñêàòà ñèòóàöèÿ. Ííâå÷-âòì íáùíñòè èìàò âèñïèà áâçðàáîòèòà è ìàëëî áûçïæññòè cà ïñèäóðýâàíà íà ðàáîòà. Ìëëîòíèòå iðñâðàìè ñòðýáàâ ñúùò òàèà àà отчытат ёëíñàòà íà iðñâðàìè ñíàëíà ìíèò cà ðàçðàáîòåàíåòò è íâåçïÿ÷-ââàáàòò íà óòðèñòè÷-âñèë ÿñëóæ. Íýéïè íáùíñòè èìàò íâðàìè÷-âíà êííòíèëàöèííà èíòðâñòðóêòòðà, à iðè ëííâï îò ðýò ïñííâàòà èíòðâñòðóêòòðà á çàíàìàðáìà. Ñðåâñòâàòà cà ãðàäà è íáùèíàòà áâ÷-â ñâ èçðàçõíâàíè, à ãññóúùò äî ðàçâîáí èíâåñòðóêííà êííèòåë á ñòðâàíàòà - íâðàìè÷-âí.

Âñyéê óñeëèå íá ièëîòíèòå iðâðàìè öäëë è àà iðâäñòàâè iñlùn çà ðàçâèòëå íá ñòàâèëíè ìñòíè iðâäñòëýòëý à ìàùàá è íá öäíà, êíýòí iñæå è àà nã áúçïðîèçååäå è iñíâñå ìò ìàðéñâåòå è iàñòíèòå iðâäñòëéâíà ÷-è. Â òíçè ñièñüé iðâðàéòúò íá å ñëëííáí è àà iðâäñòàâý ñòáñëäè èëè aððáòíâå çà ääéíñòé, êíèòí nã ÷-ñò ìò íàùèòå èëè èíäéâëåòíè áèçíåñ ièäíñå.

Dîëy ià Ìðiåêòà ÌÁÐÈÐ

Іðіåêòúò өїїðäéíèòå ääéíñòèòå ө çääà÷èòå íà ïëëîòíèòå ϊðîâðàìè è óíðââëÿâà ñðåâñòâàòà è ресурсите, предоставени от АAMP. Іðіåêòúò ïñëåðöÿâà ñòáñèäè çà îðåàíèçèðàíå, îðåíéà è ىëåíèðàíå íà ääéíñòèòå. Іðåââèæäàíå ى-äíëÿìå ääéññò è ىàðåðèäèé çà çàïçíàâåíå ñ Іðіåêòà. ىàðåðèäèéòå за маркетинг, íåä÷å, úå ñå ىçðåáîòâàò è ى-÷èòåò çà ðàçðöïå íà ىñåâèé àéçíåñ ىëåí. Іðіåêòúò ٰÁٰدٰدٰ подкрепя ىúóíèòå ðàçðöïå íà ىàçøðåíèý ىåðññíàé íà ىاðéå, ىاïðåâåíé ىúå ىðúçêå ى разработването íà “ىåðåòèâíèòå ىñåâèé”, ٰéèòå ىñå ىðúâåíäÿò ىò ىñåâèé ىاðéåíå ىæðåêöèÿ.

Ííäöñiäúò íà iöñiäéòà ñå ñuñðåäiòî÷àåà áuñðóó iññeäöðýåàíá íà áèçíåñ-ðåçåèòéå è ôéíàíñèðåíá íà ièëiòíèòå íååéòè iññðåäñòåíi ðåáíòåùèòå á ñòðåíàòå iöñiäðåíè íà ÁÀÌÐ è/éèé äðóåè iöñiäðåíè çà iàééè è ñòðåäíè iöñiäïðéyöèÿ. Òåéíàà ñòðåòåðåé÷åñéí iàðoíüñðñoåí ñå òúññé iåxæäö ièëiòíèòå iöñiäðåíè íà íåúññòèòå è èçòî÷íèöèòå çà ôéíàíñíåà iññiù íà áèçíåñ-ðåçåèòéåòi, éàòi íàïð. Äðóíàòå çà iññiù íà ièåí ôèòìà (FLAG) ìò Óíèåäðñèòåòå á Ååëåóåúð, ÌÐÍÍÍ, iàöèíàëíàòå àääíöèÿ çà ÌÑÍ, êåéòi è äðóåè ðåçéè÷ié áuçiñxéíñòe çà ôéíàíñèðåíá.

Eiiðæðið

Çà àà ñïñääëèì íàøéëñ íàøéëñ ñïò è àà ïñëäödèì äïädöì áûçïðîèçåâæäàíà íà òåçè ñïñääëè ìò ñïàññòì íà÷äëí, óñòàííâèòìå ïòèëèàëèíè ëíñòàèòè íà íàøéëñ íàëí íèâî, ëíèòì àà ñïñääëèëëò ðàáîòíàòà ãðóïà è ïðîâëòà ÍÀÐÈÐ. Òà âëëþ÷âàò: **ÍÑÂ - ÍÑÇI**, Дирекция “Национална туристическа политика” êúì ëéñòåðñòåíòò íà èëíññëèàòà, Áúëäàðñêàòà àññöèàöëÿ çà àëòåðíàòèåáí òòðëçùí (ÁÀÀÒ), Áúëäàðñêàòà àññöèàöëÿ íà óòðèñòë÷åññëèòà àãåíòë (ÁÀÒÀ), Ðàáîòíàòà ãðóïà çà Õòðèñòë÷åññëà èíäóñòðëÿ è Ëíñéóðåíòíñññíáíèÿ êéúñòúð на MSI.

Dîëÿòà ià Íàöèüàëíèòå iàðêîâå

Íáöéíáæíéòå ìäðéïåâà èìàò ðíëýòå íà íåíéäæúòè ha íëëòíètë ïðíâðàìè. Òå ñà íáùåñòåâíòò èëòå íà íðíâéòå. Òå áïäýò îòèøèäëíè ïðåââïðè è íáñúæäàíèÿ ñ ïàðòíüïðèòå. Òå tññòåâýò íà-àëíò è íðíñéääýàò ðåçóëòàòèòå ìò íðíâðàìàòå, èàòì èçíïëçåàò èíñòðóliåíòèòå, çàëíæäíè à óåðíéòå íëäñíåâ çà óïðåâëäíèå.

Óå ñíðääëëþò åéñiiäðò ìò ðúéïâïäñòðåòi ãà êññðäéëèðå óñëëëëþò ìò èìåðòi íà Äèðåéëëëþò íà ïäðéà. Íññi÷åàò è íà÷åéëëëëò íà ïäðéïâëòå ó÷åñòúöè, êïèòi èëðåäëò åàæëà ðíëý çà èçïúëíåéëåòi íà iðíåéëëëòå. Íà÷åéëëëëòå íà íäðéïâëòå ó÷åñòúöè ñà ôîéññíàòå òî÷êà çà iññòíèòå ó÷åñòíèòë è çàéïðåðññåáíè ñòðåíè è òå ðúéïâïäÿò è óïðåâëëÿàò iññòíèòå ñúáèëëëë è áþäæåò. Íðåññåàðëò ôéíäññåí iðåä Äèðåéëëëþò íà ïäðéà è åïéëàäåàò çà iðíåðàìàòå íà Äèðåéëëëþò íà iäðéà è íà iðíåéëëà ÍÄÐÉÐ.

Използване на ѩааиоте адоите

Èc'iúéíáíèåòí íà ièëëîòíáòà iðåíåðàíà èçïñéçâà íåðåíàíèçìè çà êññðäéíèðåíá íà óñèëèÿòà íà ðàçëè÷íè íéåà. Äñåéè ìò óåçè íåðåíàíèçìè ñå iñäííàåò àò, çà àà ñå iñéåóðè ýñíí ðàçáèðåíá íà çåäà÷èòà è iòåñåðíñòèòà ìò ðàçëè÷íèòå áðöriè è eíñòèòóðè.

- *Íaöèiùdæià ðàâiòià ãðóià* - âéëþ÷âà Èñïðæíàòiðà íà ïeëiòièòå iðiâéòè ìò Íði-åéòà ÍÁÐÈÐ, ÷ëáí íà ÌÑÇÍ, iðåäñòåâéòåë íà ìéíèñòåðñòâiòí íà èéüíìéêàòà, íåëæó-íåðlääí ñiâöèàëèñò íà Íðiâéòà ÍÁÐÈÐ è ëíñòöèàíò, åéñïðåðòèòà ii òòðèçú iðè Äéðåâéèòå íà Íaöèiùdæiàòå íàðéiâå è ñúðåâåòéòå Íà÷âéjéòé íà ïäðéiâé ò÷âñòúöè.

Длъжността на еколога е да определя и да поддържа високите екологични стандарти на общината. Той трябва да сътрудничи с местните общински органи и със съответните министерства и ведомства, като поддържа високи екологични стандарти на общината.

- Iамъкът е икономическият и социалният растеж - Основната цел на икономическия растеж е да създаде условия за устойчиво развитие на общината, като поддържа високи екологични стандарти на общината.

Основната цел на икономическия растеж е да създаде условия за устойчиво развитие на общината, като поддържа високи екологични стандарти на общината.

3.3 Новите и новите икономически растежи - Делът на общината

Делът на общината в новите и новите икономически растежи е да поддържа високи екологични стандарти на общината, като поддържа високи екологични стандарти на общината.

Новите и новите икономически растежи са свързани с поддържането на високи екологични стандарти на общината. Това е важно, защото новите и новите икономически растежи са свързани с поддържането на високи екологични стандарти на общината.

Новите и новите икономически растежи са свързани с поддържането на високи екологични стандарти на общината. Това е важно, защото новите и новите икономически растежи са свързани с поддържането на високи екологични стандарти на общината.

➤ **Èçáîð íà ðàéíè çà ïèëîòíàòà ïðîâðàìà**

Äèðåêöèèòå íà Íàöèíàëèòå íàðéïåà è Íðíåêòà ÍÁÐÈÐ ñå ñúâëàñèòå äà èçïïëçâàò ñëääíèòå êðèòåðè çà èçáîð íà ièëîòíè ðàéííè:

- Ѝàëè÷èå íà íðëðîäíè áíâàòñòåà è àòðàêöèè íà óàððéòíðèýò íà ïàðéà (ñèñòåìà íò ïàððóòè, íðëðîäíè íñíáåíñòè è çàáåëåæòåéíñòè, възможности за íàáëþääíèå íà äèåè æèåîòíè è äð.)
 - Ѝàëè÷èå íà çàáåëåæòåéíñòè, óðàäéöèè è íðåëèàäàíå íà óòðéñòè÷åññè óñéóäè èçåúí ïàðéà
 - Ñíøèäéí÷èéííù÷åññèåòà ñèòòåòèÿ á ðåñèííà - áèññèí íéåí íà áåçðàáîòèòà
 - Оáùñ ñúñòíýíèå íà èíòðàñòðóéòóðàòà á äàëåíàòà íáùèíà
 - Иíðåðåñè íà други äíñîðè

Ҫà Íàöèñíàëåí iàðé “Đèëà” - áýðà èçáðàíè íáúññòèòå íà ñâåâðò ìò iàðéà, êìèòí áêëþ÷âàò Íàðéñâèòå ó÷àñòúöè “Áåëè Èñéúð” è “Áîñâàðöè”. Ôåðèòíðèÿòà èçâúí iàðéà íáðâàùà íáùèíà Ñâññéíà è áêëþ÷âà ãðàä Ñâññéíà è ñâëàòà Íàëà Óúðéà, Áîñâàðöè è Áåëè Èñéúð.

Nàiiêîâ - Ìðîôèë íà ðàéííà íà ièëîòíàòà ìðîãðàìà

Íáñáéëáéáðò íá íáùèíá Ñáìíéâ á íéíéí 43,000 äóøè, íñðåâíí lúæå è æáíé. Íàä 54% ìò æèðå-ëèòå ñà á äóèéáíá ðááíòññíñíá íá áúçðàñò, íéíéí 28% ñà íáíñééíåðè è ñàíí 18% ñà íá áúçðàñò íä 18 áíäéíé. Ñðääíéýò íðíðåíó íá ááçðàáíòèò cà íáùèíáðò ëòèáéíí ñà íöðáýà íá 15%.

Ñúâæàññí ñîòèæèññí ïðîó÷âàíá íà íåòèñíàëíéÿ ïàðê, ïðîâåäåíí çà öåëèòå íà íæáia çà óïðàâéåíéå, íéíéí 60% ìò ïðàòå, æèååùè òóé, áÿðâàò, ÷å óòðèçíó íåé-ïíäöñäýùàòå áúçïæíñò çà èéññíè÷åññíò îàçâèòå íà ðàéííá. Íò òýô ïðéáëèçèòåéí 70% áÿðâàò, ÷å ïàðéñt è ñíàçâåíáò íà íðèðíäàòå ñà ääíè ìò íåé-äíèåíèòå áéòèæè íà ðàéííá.

Íáùèíàòà ñúùí áeëþ÷âà çèliéÿ ñèè êóðîòð Áíðiâåö, åäíí ìò êëàñè÷åñèòå lâñòà â Áúëääðèÿ çà çèiåí ðóðèçúi. Iðåç 70-òå è 80-òå äiäèiè áåðå èçäðàääåíà äiáðà áàçà çà çèiåí ðóðèçúi, êiyòi iðåññòåâëÿâàshe çía÷èòåëåí èçòî÷iè íà ðåáàòiè iåñòà â ñåâåðíàòà ÷añò íà Ðèëà iëàéíà. Nëäà ìòiàääåíòí íà áúðæåâíèòå ñóáñèäè è ñ íà÷àëiòí íà iðèåàòèçàòèÿò, Áíðiâåö èçïèòåà ðóðäññò. Äíåñ êóðîðouò iðåäëåäà ïi-ìaëëí áúçñæíñòè çà ðåáàò, iòëiêëiòí eïäàòí è àà áèëí iðåäè è iííäí áèåòè ñëóæèòåè â Áíðiâåö nâ iïèòåàò àà èçïñëçåàò iðåäèøièòå ñè ólåíèÿ è iïèò, çà àà iññiâàò iàëëè èëè ñðåäíè фирми.

Їðåç ïññéâäéèòå åââå åï iäò åñâéèïe iñïäî ìò ðâçè ïñýâèëë ñâ ïðääïïðéâïà-è ñâ åññïåðéïæïòðåéè ñ ðâçè-è-íè åâéïññòè è ðâçè-è-íè íà-è-íè íà åâéñòâèå. Åíâéçèùò íà ñèòóâöèÿòå ìò ìëéïòïåðà ïðïäðåïà ïñéâçâà, -å ñâå-åòï ìò ðïðåðà ìå ïðèòåæâåàò óïâïéÿòå, ïñèòå è çíâïéÿòå çà ðúéïâïåïå íà ìæüéû âèçïåñ, çà åâ ñâ ëïíéòðèðåò åðâéòðéâï. Äðåäüò è íåùéïå Ñaiïñéïå ïðåäæäåò ïñâ-å ìò 100 åúçïñâéïñòè çà íññòâïýâïå, ðâññòïðåíò, ðâçè-è-íè åçâïå åðòðéñò-åññéè öññõéå è атракции. Ðâéïíúò íà Ñaiïñéïå å áïâåò è ñ ééòðöðïè è ïðèïäïé çååäæéèòåéïñòè - iñçåè, êäðòèïè åâéäðéè è öüðéâè.

„Ieëiòièyò ðàéíi çà “Öåíòðàëáí Áàëéàí” áåøå èçáðái íi ñúùèòå ôðèòåðèè. Òíé áéëþ÷åà áäéí
ïàðéíâ ó÷-àñòúé - Эаëíòåð, ñ íaiåðåíèåòí ãà ñå áéëþ÷è ïùå áäéí ó÷-àñòúé á íaiññðåäñòååíá
áéèçíñò - Оúæà.

Êàëíòåð - йðîòèë íà ðàéíià íà ièëiòiàòå iðiñðàìà

Íàðéíâèyò ó÷-àñòúé Эаëíòåð íåðåàùå òåðèòíðèy ìò iðèáëèçèòåëí 10,000 ñà è áéëþ÷åà íåé-значимата
÷-àñò íà ðåçåðåàò “Áæäíååíà” - íåé-åíëåíèyò ðåçåðåàò á ïàðéà. Ðàéíiúò áéëþ÷åà íåé-åèññéèy ôðúò íà
Ñòàðííèáíèéñòå ãåðéåà - Áîòåå, êåêóï è íåé-èçååñòíåòå çååäåæèòåëíñò - íåé-åèññéèyò åiäññàäíà
Áaëéàíññéèy iñéóíñòåíà, “Ðàéññòå iðúññéäí”. Áåà ìò íåé-çíà÷èòåëíèòå ôðèñò÷-åññéè íàðøðòòè á ïàðéà
è Ñòàðà íëæíèá íðåñè÷-àò ðàéíià.

Íèëiòièyò ðàéíi ñå íàìèòå á íåùèíà Êàëíòåí, áäíà ìò íåé-åíëåíèòå á ñòðàíàòå. Íaññåëåíèåòí á íéíëí 73,000
äóøè á ñúùòíòåíéå íúæå: æäíè 48:52%. Íä 57% ìò íaññåëåíèåòí ñå ñ÷-èòå á ðåáíòñññíà á úçðåñò, íéíëí
24% ñå íaññéííåòé è ñåíi 19% ñå íà áúçðåñò iñí 18 åiäèíè. Íòèòåëíí áåçðåáíòåòå çà íåùèíàòå á 15%,
íi, iòííåí, áåéñòåèòåëíèyò iðiñòåíò ååçðåáíòíé å iñ-åèññíè. Íéíëí 70% ìò áåçðåáíòå ñå á ðåçóëòåò íà
éñéåññå íà iñíåí iðieçååñòåå á åíëèíåòå íåæåó Ñðååíà åíðå è Ñòàðà íëæíèá.

Íðiò÷åàíèyòå, iðiñåååíé èéòò ÷-àñò ìò ðàáíòåòå íi Пëáia зà óiðååëåíèåòí íà “Öåíòðæáí Áàëéàí” iñéàçåàò,
÷-å íéíëí 70% ìò ðíòåòå, æéåååñùé á ðàéíi ñiññåëíèyò iñåíèåòí, ÷-å ðàéíiúò á iðèåëåéàòåëí åà õóðèñòé
íñòåæíè iðåéðåñíåòå iðèòíñà, íåéèy ñòàòòó íà çåùèòåíà òåðèòíðèy è изключителните ôóëòóðíè è
èñòòíðè÷-åññéè óåíññòé.

Êàëíòåð á iñííåíòí çååíí íà ièëiòiàòå iðiñðàìà. Áðåäúò èíà íaññåëåíèå íéíëí 4,000 äóøè. Íåé-åàæíåòå
iñííåíñò íà Êàëíòåð á íåññååòå èñòòíðè÷-åññéè è éóëòóðíà çíà÷-íñò, êåéòí è òðåäéëòíííàòå aðõèòåéòòðå.

Íiñíåí ìò æèòåëèòå íà Êàëíòåð ñå ðåáíòåëè á åíëåíèòå iðåäíðèyòéy á ðåäæííà. Íiññå÷åòí ìò iðåäíðèyòéyòå,
íåà÷-å, ñå затворени iðåç iññéåíèòå åíäèíè. Ñúùåñòåóåå ñéñåáà ðåäæèòéy íà ôóðèñòé÷-åññéèòå óñëóåé è
íååéòé á åðåäåå íåçååñèííi ìò ñéñéåòå åðåäæåíññé, éóëòóðíà è èñòòíðè÷-åññéè åíðåññò. Íiññåñòíýüåí á åðåäå
èíà ñåíi ååå íåéè÷-åñòíé ðíòååé. Å åðåäå á ðåçåéòí çåíäyò÷-éñòåíòí, íi ðåçåéòéåòí íà iðiñòåéòå è
íåçååíèy iñèò ñå íåðåíè÷-åíè. Èíà íyéíëí èçéëþ÷-èòåéíè éóëòóðíè è èñòòíðè÷-åññéè íååéòå, éíèòí áéëþ÷-åàò
íóçåé, ååéåðéè, íaiññòéèòé è óúðéåéè ñ íåðéííàëíí çíà÷-åíé.

➤ Èíååíòåðèçåöèy íà íàðéíâåòå - áúçñíæíñò íà íåùññòåòå çà åéíòóðèçú

Íi áðåíå íà iðåäåååðèòåíàòå iññåñòåíå ìà ièëiòiàòå iðiñðàìà áåøå íaíðåååíà èíååíòåðèçåöèy á
íåùññòåòå, éúäåòí ùå ñå ðåçåéåå áåéíòóðèçú. Èíååíòåðèçåöèòå áúå áñýéå íåùèíà ñå áàçèðåòå
íà éíòòíðåðèy è áíéåòé, iðåäåæäåíé íà iññò. Áñè÷-éè èíååíòåðèçåöèé, iòíññåñòé ñå åí ðåçåéòéåòí
íà ñåëññéèy óóðèçú, áýòå ñúñòåååíé ìò åéññåðò/ éíññòéòåíò. Òå áéëþ÷-åàò éíòòíðåðèy çà
íåéè÷-íèòå íååéòé - çà íåñòåíýååíå è ðòåíá, êåéòí è çà øëòíé êðúå çååäåæèòåëíñòé - íóçåé,
óúðéåé, óåñòéååé, çåíäyòé è åð. Òå ñúùå áéëþ÷-åàò ñåññåííèy çà ðåáíññðòíé óñëóåé è
íëæíèíñéè åíäà÷-é, íåñòíé óóðèñòé÷-åññéè åññòéååòé è ðåçéé÷-é ñéñóæåé çà ñíåøíà iñííù á ðàéíià.
Éúäåòí á áúçñíæíí, á iòååéyçåíá èíòòíðåðèy çà öåíé, ååéñòåååñòé ñòåíäåðòé è ñíåøéåéíè óñëóåé.

Êàòåéçèòå ñå á åéåéòðííåí áéä è íà ðåðòéy, çà äå á iñ-éåññåí åíñòúíà åí òyö è èçíñëçååíåòí èí.
Òå áéëþ÷-åàò ðååñò è èéëñòååòé. Êàòåéçèòå ñå iðåäåíàçíà÷-åíé çà èçíñëçååíå iðè
ðåçðååíòååíåòí íà iññóéyòé ñóðèñòé÷-åññéè íàðåðèåéé, ðåééåíà è çà íåùññååíà èíòòíðåðèy. Òå
ñúùå ñéñóæåò êåòí áåçèñíà èíòòíðåðèy çà áåéíòóðèñòé÷-åññéèòå ñòíéè è óñëóåé, iðåäéååíåíé á
íåùèíàòå.

È çà ååàòà ièëiòiè ðàéíià, èíååíòåðèçåöèyòå áåøå íaíðåååíà iðåäéé ìà÷-åéíòí íà
åéíòóðèñòé÷-åññéèòå ièëiòià iðiñðàìà, êåòí ÷-àñò ìò ièäíà çà óiðååéåíèå íà ðåçåéòéåòí íà
íàðéíâåòå.

➤ **Ôìðìèðàíå íà ìåñòíè èíèöèàòèâíè ãðóïè çà åêîòóðèçù**

Íà íñííâà ïðåäâåéåíèòå çàéíøåðåññâàíé èëøà, Íaoëííàéíèòå iàðéîâà iðåâåäîò ñðåùà íà çàéíøåðåññâàíéòå ëëøà, êíèòí áýðå èçðàçèë èíîñâñò àà ó÷àñòåàò à ìòíñøáíèëòå iàðé-íàùåñòåí-÷àñòåí ñâéòíð. Íúðåàòà ñòúřêà à iðöøñà åáøå ðîðìèðåíàòí íà íñòóíà ãðóíà çà åéîòóðèçúì. Áñýéà ãðóíà åééþ÷àà iðåäñòåàéòåëè íà íñòóíèòå çàéíøåðåññâàíé èëøà à ñúñòåà è íí åáâðåòññèé íàðåàò, íñííâåààùè ñâ íà åññíàòà èíñóíèåòëÿ è êíñðæíàòëÿ. Íåééññâåí âñýéà ãðóíà ñâ ñúñòíè ìò iðåäñòåàéòåë íà íaoëííàéíèë iàðé, iðåäñòåàéòåë íà íñòóíàòà àäíèéñòðåòëÿ, ñúñòåðòíèòå ÍÍ (ééóáíâà è àññíøàéòëè) è íñòóíèòå iðåääíðéåíà-é, iðåäññâåùè ðòðenò-áñéè óñëoàè.

Ñiāöèäëèñò (äúëäññðî÷ áí áññiåðò ìò ïðiåêòà ïÁÐÈÐ) iñìàäà íà áðóïàòà äà èçðaaáòè ñâiy íáùà iðiñðàìà è ý íañúð÷ áâà äà ðàçðåáîòè ääéñòåâù íaáîð ìò iðåâèëà è çâáüéæåíèÿ. Íò iièò çíàåí, ÷å iðiöññò ìòiåìà íýéïéëí iññåöà, èåòî áðóïàòà ñâ ñuñðåâîòî÷ áâà áûððó èçðaaæääíåòí íà áéèëà, óiðaaéåíèåòí íà iàðëà è áúçíæíñòèòå çà ðàçåèòå íà óóðèçìà è íà áéîòóðèñòè÷ åññëe iðiñðàìè. Íaééíñåñí áðóïàòà ðåøåâà ñ êíñâíñòñ íáùèòå èíøåðåñè è áúïðiñè è íà òàçè íññåà iðëåìà ãëåâíèòå ñòðåòåðå ÷åññëe çäåà÷è. Äñyéà Èíèöèåòéåíá áðóïà òðýåâà äà iñðåâåëë çäåà÷èòå çà iàðòiñüñòñòå ñ Äëðåéöèÿòå íà Íaoëíñäéëíèÿ iàðë è äà ðàçåèå óñòïè÷ èâà áéîòóðèñòè÷ åññëe ååéññò, êíýòi äiñðéíàñy çà iñàçåâíåòí íà iðëðiäàòà è çà iññåðýåâíå íà ññöèäíñ-èéíñiè÷ åññëèòå óñëíâèÿ íà iññòíèòå õiðå.

➤ Планиране

Öïçè áðaïï áêëþ÷âà íðâåäéää íà ñúùåñðôåðâàùèðå áûçïïæíñòè çà áîëðóðëçúì êàði ñå èçïïëçâàò éíâåíòàðèçåöëèòå, iïëáíñâåðå çà óïðâåäéäíèå è äëñéòñèòå, âïäåíé ñ Íàðëíàëéèòå íàðéïåå. Äðóïàòà ñå “éïñóëòèðà” ñ Íàðëíàëéèòå íàðé çà ðàçâèòèåòî íà óñëóâèòå çà iïñâðòèòåëè è çà áúçïïæíñòèòå èçâúí íàðéà. Èïñóëòðàòëèòå è ñïñâåëýíåòî íà èääë ñå èçïïëçâà, çà áà ñå iïðâåäéëþò ðàçâèòèåòî íà óðòëèçà è éïòåðïðâòëðåíàòî íà áûçïïæíñòèòå á ëïòåðâëñòà íà Íëáà çà óïðâåäéäíèå íà íàðéà. Íâéëñâåíí òïçè íäðéïä áêëþ÷âà iïñâùåíèÿ íà íâåéò è óòï÷íýâaiå íà íñòíàòà èíòåðïðâòëèÿ, íáó÷áíèå è áûçïïæíñòè çà iïðëëëþ÷áíèÿ/áûçñòàíïåýâaiå. Äðóïàòà ñúùí iðâåäéíðâåäéää íà ñúùåñðôåðâàùèðå èíòåðñòðóéòòðå, íâåéò è ñòïèë, êïèòi ëäàò áà ñå ñâúðæàò ñ óðòëñòè÷åññéèòå áäééñòà íà Íàðéà. Öïçè iïèò öåëë èçäðàæäáòî íà áûòðåøíà çââèñëíñòò íàæäö íáùíñòèòå è íàðëíàëéèòå íàðéïåå è íàñúð÷âàà öÿëñòíòî ðàçâèòèå íà “óðòëñòè÷åññéè íàéåòè” çà ðäéííà.

➤ **Đàcđàáîòâàíå íà êñíéðåòíè òóðèñòè÷åñêè ièëîòíè iðîåêòè (iðîäóéòè)**

➤ Íðåäâàðèòåëíí áècíåñ-ïëàíèðàíå

Íýêîè ìò òâçè òóðèñòè÷åñêè ïðïäóêòè ñà ãîòâè çà áèçíåñ-ïëàíèðâíå, ii-ìàðàòùñøí ðàçâèòèå è ôèíàíñèðâíå. Íðïåêò ÍÁÐÈÐ iiìàãà çà èçïïëçâàíåòî íà òâçè ïëàíîâà â áèçíåñ-ïëàíèðâíåòî çà ÌÑÍ è èíâåñòèòèòå â Áúëãàðèý.

➤ Ìíèòïðéíà è èçìåðâàíå íà óñïåðà è áúçääéñòâèåòî

Âñyêà Èíèöèàòèâíà ãðóïà ñå iiäïììàãà iðè ïðåäåëÿíåòî è ñúáèðâíåòî íà èíòïðìàöèÿ çà èíæèâòòðèòå, êîèòî èçìåðâàò óñïåðà è áúçääéñòâèåòî - êâèòî iiëíæèòåëíè, òâèà è ìòðèòàòåëíè - áúððó ïáùíñòòå, áèçíåñà, ñðåäàòà íà ïáùíñòòå è ðåñóðñèòå íà íàðèñàëíèÿ ìàðê.

➤ Ðàçðàáòâàíå íà ïàçàðíà ñòðàòåâèÿ

Ãðóïàòà ðåøàâà êâè è ñ êâèâè ñðåäñòâà ùå iðåäëíæè iðïäóêòèòå íà ïàçàðà â áúëññðî÷åí ïëàí. Âlåñòî ëíæèâòåëíè ìàçàðíè продукти, ãðóïàòà èìà ïòïñèòåëíîò ïðâèòùåñòâî ãà iðåäëíæè íà ïàçàðà “ãðóïñâè” ñòîêè è óñëóâè. Íðïåêòúò iiäïììàãà ñ èçâúðøâàíå íà ìàðâòèíåñâè iðîò÷åâîëÿ, íåñ÷åíè êù íúéâàðè, êîèòî à åâðîëÿíò îà ñå “àáííèðâò” çà åêîòóðèñòè÷åñêè ñòîêè è óñëóâè. Ïñòàâý ñå óâàðâíèå íà ìàðâòèíåñâè ñðåäå áúëâàðèòå, à íå íà ïâæäòíåðíñâí íéâî, çàùñòî çà áñyêà Èíèöèàòèâíà ãðóïà å ii-ëåññò îà ñå íáúðíå íú ñúáðíäíèéà ñè ii áúüðñèòå çà iðåäññòâàâýíèòå óñëóâè, iòðíèëëò îù íà ïâæäòíåðíñâí íóäéèéà. Â aïñüéíàëå, eíòïðìàöèÿò ìò ìàðâòèíåñâîò ïðîò÷åâàíå ñå èçïïëçâà, çà äà ñå iiðåäåëÿò ii-ìàðàòùé ïððú÷êèòå íà íàðèñàëíèÿ ìàðê - ìòíàñýùè ñå êâèòî ãî ïïàçâàíåòî íà ìðëðâàòå, òâèà è çà áúçñòàñâýâàíå.

➤ Ìðåæà (ñèñòåìà ìò áðúçêè)

Ñ óâåðâíñòòå, äàäâåíà ìò èçïðâàíåòî íà iðïäóêòèòå, ìò ïáðàòíåòà áðúçêà, iðåäëäâàíà ìò iðîò÷åâàíèÿò è ìòíñèòåëíò ìðâèòùåñòâî, èââàùò îò ïâæäâîò ìðîò÷åâàíå íà ïàçàðà, Èíèöèàòðâàíàòà ãðóïà çà åêîòóðèçúî à åïòâàíå ãà èçâðâæ âðûçêè ñ íàðèñíàëíèòå ðóðèñòè÷åñêè àññöèàöèè, ñ òóð iiâðâòòðèòå è åðóâèòå ó÷åñòíèò â òóðèñòè÷åñêàòà èíäóñòðèÿ. Íðïåêòúò ÍÁÐÈÐ ñ-èòà òââà çà åòîðè ãëëàâåí iñïåòò ìò ðàçâèòèåòî íà iëëíòíèÿ ìðîðâè. Íðè áúçïâæíñò ó÷åñòèàòò îà Èíèöèàòèâíàòå ãðóïà íà ðââèñâæíè è íàðèñâæíè ðóðèñòè÷åñêè èçëíæâíèÿ ñå íàñúð÷åâà.

➤ Èçïúëíàíèå íà áèçíåñ-ïëàíà è ðàçâèòèå íà òóðèçìà

Áèçíåñ-ïëàíâåòå ñå iðåäëäâæäàò, iðåöèçèðàò è ôèíàíñèðâò ïî âðâàíå íà òâçè ñëåäâàùå ñòúïêà ìò ðàçðàáòâàíåòî íà ïëëíòíàòå iðïäðâàíà. Íñìùòå íà Íðïåêò ÍÁÐÈÐ ñå ñúñòâè â ñâúðçââíåòî íà áèçíåñ óñëóâèòå è ôèíàíñèðâíåòî íà iðîäëò, êîèòî ñå iðâèíåëè ïüðâèÿ òóð íà ðàçâæäâæàíå. Òïçè åðâàíåðâàíå ñðåäå ìðëèíà ìò 7-8 ìâññòå è çà äà ñå поддържат êâíäèâàòèòå, ñå iðâè ðåñóëÿðí ìàñúð÷åâàíå è âðúçêà ñúñ ñèñòâàíàòå. Óññðâàíî ñ òïâà, Íðïåêòúò ÍÁÐÈÐ ñúäâéñòâà íà íâðèñâæíèòå ïàðâèíâå çà ðàçâèòèåòî íà èíòðâñòððóððâòå, íâðâçâàíèåòî, eíòåðïðâòèðâíåòî è êññðâñèòå èëë “êíèñèñâðñòâîò” íà òóðèñòè÷åñêè ñòîêè è óñëóâè â iëëíòíèòå ðâéíè. Òâçè óññðâæíà òâçà íò èçïúëíàíèåòî íà iðîäëòå å, çà äà áíóðè óâåðâíñò, ÷å å áúçïâæíñ ñúâìâñòí è êññðâñòâîòí ðâçâèòèå íà ïáñòíèòå iðåäëíèÿò, áçâèñâæñòâèåòî â íáùíñòòå è èçïúëíàíèåòî íà ïëàíà çà óïðââæíèå.

Ìâæäòíåðíàðíàòå è íàðèñâæíèå êíñòðâòíòñêà iiññò, iðó÷åíèåòî è ëíâðâàíåòî / ìðåæàòå iiäïììàãàò ãñyêà ñòúïêà íà åðíòðâñòè÷åñêè ñïäâæ

Íâó÷åíèå - çà áñyêà ñòúïêà ìò òïçè iðîðâñ ñå iðåäâæäà è êíñòðâòíòñêà iiññò ïïä õïðâàòå íà ïâðâçâàíèå è íâó÷åíèå. Íñâàò åà ñå äââæàò ñëåäâæàò iðèíâðè:

1. Ще са определени и обосновани възможностите за използване на биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж;
2. Ще са определени и обосновани възможностите за използване на биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж;
3. Ще са определени и обосновани възможностите за използване на биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж;
4. Ще са определени и обосновани възможностите за използване на биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж;
5. Ще са определени и обосновани възможностите за използване на биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж.

Анализът на състоянието на екологичните и икономически фактори ще покаже какви са основните проблеми и как да се решат те. Това ще помогне да се определи как да се използват биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж.

Проектът ще определи как да се използват биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж. Това ще помогне да се определи как да се използват биологичното разнообразие като фактор за подобряване на икономическия растеж.

4. Îñíñâié èçâïäè è iðåññðúê¹

4.1 Åêîòóðèçìùò â iåæäóíàðïäåí êñíòåêñò

ÅÊÎÒÓÐÈÇÌÙÒ à òóðèçùì, êîéòî åêëþ÷åà iúòóâàíå åí iòíññèòåëíï ñíñêiéíè è íåçàìúðñåíè iðèðïäíè ðäéññé ñ êíñéðåòíï íåïåðåíèå èåòî íáïð. èçó÷åâàíå, áûçðèùåíèå èëë íåñëàæääíèå íà íäéçàæ è íåññâèòå äéàæ ðåñòåíèÿ è æèâîòíè, êåèòî è íà ñíñòåðåòíèòå êóëðóðíè çàåååëæèòåëíñòè.

Öñðîé÷èå òóðèçùì ñå ñíðåååëý êåòî åñè÷éè åèäåâå òóðèçùì, îñíñâàâàù ñå íà iðèðïäíè èëë ÷íååøèé ðåñòóðñè, êîèòî åññðéíàñýò çà óñòíé÷éâî ðåçâèòèå.

Åêîòóðèçùì: iðèðïäíå òóðèçùì, êîéòî å ìòåñâîðåí çà íïàçâàíå íà iðèðïäàòà è åññðéíàñý çà áèåññíèö÷éâòî íà íåñòíèòå ðîðå.

Åëåâíè åëåìåíòè:

- Íçíæðåðåçåí åíâàæçìåíò êúì íïàçâàíå íà áèïçíä÷åñêîòî ðàçíññåðàçèå
- Áûçïñæíñò çà ó÷åñòéå íà íåñòíàòå íáùíñò
- Íáó÷åíèå íà çàèíòåðåññâàíèòå çà íèñéíàòå ñðåäà ëëöà
- Ðàçâèòèå íà æèçíåññíññåí åèçíåñ

Êðàòèå ñíðååâà çà åêîòóðèçìå â ÑÀÙ:

- 8 ièëèííà òóðèñòè èëë 7% ìò íáùèÿ åðîé ñå iðåäíðèåëè ñíå ÅÄÍ ïúòóâàíå ñ öåë åêîòóðèçùì
- Íáééþäíèå íà iðèòè
80 ièëèííà àìåðèéàíòè iðíÿâÿâàò èíòåðåñ - èç÷èñëÿâà ñå íà 14 ièëèàðäà åíèàðå çà çàéóïóâàíå íå íáðóåååíå, iúðíé è äðóåè ðàçðíåé
- Íïåññíí åìóðéàíå, ñúñ è áåç åéâàæäíå
3 ièëèííà åìóðéà÷é â Ñúååèíåíèòå ùàòè, êîèòî ñå óååë÷ååàò ñ 16% åñÿéà åñæèíà 500 ñðåäà ñíå ñðåðèòèéàò åñÿéà åñæèíà

Iðèïöèïè íà åêîòóðèçìå:

- Iðèðïäíèòå, èñòíðé÷åñêèòå è êóëðóðíè ðåñòóðñè, êåèòî è åèïéíä÷åñêîòî ðàçíññåðàçèå, êîèòî ñå èçíñçåàò ñ öåë òóðèçùì, ñå çàìàçâàò çà iðíäúæèòåëäí åðèïä å úáååùå, è â ñúùîòî åðåïå iðíäñüëæåâàò åà ííñþò ìå÷åéà íà íáùåñòåîòî.
- Ðàçâèòèåòî íà òóðèçìå ñå íçáíéðå è óïðåâçÿâà, çà åà íå ñúçääâå ñåðéïçíè eéññíè÷åñêé, iðèðïäíè è ñíöèàéíï-éôëðóðíè iðíäéàïè íà íåñòíèòå íáùíñòè.
- Êà÷åñòâîòî íà íèñéíàòå ñðåäà ñðåðèò÷åññèÿ ðàéíí è ñå íñäåðÿâà, êîâåðòî å íåññåðèé
- Íïåññúðæà ñå åèññíè ñòåðåíí íà óäïâæåòåñðåñò íà òóðèñòèòå, òàéà ÷å òóðèñòè÷åññèòå ååñòéíàöèé åà çàìàçâàò ñäçàðå è íñóëÿðíñòòå ñè.
- Íïçèàòå ìò òóðèçìå ñå ðàçïðñòèòå áúððó öÿëîòî íáùåñòåî.

¹ Оåçè êñååðåòè è íåééþäíèÿ ñå áàçèðåò íà êíññóëoàíòññéàòå ííñò, iðåäññòåâåíà ìò iðñò. Åññæä Öñðéíñ, Óieâåðñèòå “Äæ. Åàøèíåòí”.

4.2 Екотуризъмът е във вид

Екотуризъмът е във вид – Июни 2001

Идентификация на екотуризма е идентификацията на екотуризма като специфичен вид туризъм, който се характеризира със съхранение и уважение към природата и културата на мястото, като това е основен фактор за привличането на туристи.

Идентификация на екотуризма е идентификацията на екотуризма като специфичен вид туризъм, който се характеризира със съхранение и уважение към природата и културата на мястото, като това е основен фактор за привличането на туристи.

Екотуризъмът е във вид – Июни 2001

Идентификация на екотуризма е идентификацията на екотуризма като специфичен вид туризъм, който се характеризира със съхранение и уважение към природата и културата на мястото, като това е основен фактор за привличането на туристи.

Идентификация на екотуризма е идентификацията на екотуризма като специфичен вид туризъм, който се характеризира със съхранение и уважение към природата и културата на мястото, като това е основен фактор за привличането на туристи.

- аекциите са свидетелство за екотуризъм;
- екотуризъмът е свидетелство за екотуризъм;
- екотуризъмът е свидетелство за екотуризъм;
- екотуризъмът е свидетелство за екотуризъм.

Идентификация на екотуризма е идентификацията на екотуризма като специфичен вид туризъм, който се характеризира със съхранение и уважение към природата и културата на мястото, като това е основен фактор за привличането на туристи.

Адекватността на екотуризма

Идентификация на екотуризма е идентификацията на екотуризма като специфичен вид туризъм, който се характеризира със съхранение и уважение към природата и културата на мястото, като това е основен фактор за привличането на туристи.

ÀÀІÐ - Áúëààðèў - Іúðâàòà іðåçâíòàòеў áåøå íïñâåðåíà íà èííöåíöèўðà çà áúëåùîòî ðàçâèòеå íà çàùèòåíèòå òåðèòíðèè íà íñïíàå áéîòðèçì à ñòðàíàòå. Ó-àñòåàðà представители ïò Іðíàðàííёў от ðел íà ÀÀІÐ â Áúëààðèў è êííöåðåéòîðе ii ïðíàðàíèòå íà ÀÀІÐ â Áúëààðèў.

Íáùåñòåâáiá ñðåùà - Âòìðåòà iðåçâíòåöèý áåøå çà ii-øèðîéà iøáéèéà è áéëþ÷áàøå ó÷áñòéåðòí íà iðåäñòåâèòåëè iò íàöèííàëíèòå iàðéïíå, eíèöèàòéâíèòå ãðóïè, ÷ëåííå íà óðèñòè÷áññéé íáúíñòè, iðåàèòåëñòåâíé àâåíòèè è ÁÀÍÐ. Íà 15 þíè â USIS, Ñîøëý ñå iðíåññå iðåäñòåâýíå íà lïåäéèòå çà åéîòóðéçúí â çàùèòåíèòå òåðèòíðèè - Ðàáîòíí iðíó÷âáíå íà íàöèííàëíèòå iàðéïíå “Ðèéà” è “Öáíòðåæái Áåëéàí”, êíåòí áåøå èçðàáíòåñí íà Power Point.

ÀÀÌÐ – Âàøèíãòíí - Оàçè ïðåçáíòàöèÿ áåøå ïðåöèçëðàíà è ïðåäñòàâåíà ïðåä íóáëèéà íà ÀÀÌÐ áúá Âàøèíãòíí íà 28 þíè 2001 ìò ïðîò. Õíèéíñ è íýéèíè ÷ëåííâà íà êíñòöèòàíòñêèÿ áåèí ìò Óíèåâåðñèòåðà “Äæíðäæ Âàøèíãòíí”. Îðåàíçàöèÿòà íà ñìðåùàòà ñâ åçâúðøè ñ ðíñòòà íà отговорника от страна на АAMP за Іðåàíçàöèÿòà, Äæíðäæ Âàøèíãòíí.

À ðåçóëòàò íà òàçè ïåæäöíàðîïáà ñäéðåïà áýðà íàïðàâåíè íýéïéëí iðåññðúèè êúí iðîñðàìàòà. Òå ñà конкretно çà ièëïòíàòà iðîñðàìà è äñïðèïàñýò çà êññðäéïàöëýòà è iðññöëýòà íà íåöèíàëí ièâî, à èïáíí:

4.3 Íoæääà ïò îáó÷åíèå è ðàçåèòèå íà ÷îâåøêèòå ðåñóðñè

Ñëäääà àà ñä iññòàâè öääðåíèå âúððó ñüùññòðåóâùèòå iðñäðäìè çà íáó÷åíèå, êîëòì iññäàò àà áúäàò àäàïòèðäìè è iðñäääàíè, çà àà iòñññòðöò ía íóæäèòå ía ñëóæèòåëèòå à Íaðëíiaëíèòå iðäðéíâà è ía iëëñòðäòå eíçëèòåðéàíè ãððíè çà åéîòðèçúi. Êúäàòì à âúçññæíi ððýåâà àà ñä eçññëçàò iññòíè, ðåññëíiaëíè è íaðéññæíè ðåññòðñè çà íáó÷åíèå, åéëþ÷åùè ãúðæàâíè, óíéåðññèòåðññè è ÷àñòíè iñññòðåíøèäëíè àúçññæíñòè çà íáó÷åíèå. Íðåññëäüò ía íáññññæíè iññòðñèòå ñëäññæíè, ía iñññññæíè ñëäññæíè ñëäññæíè ñëäññæíè:

- (а) Ñòðàòåâè÷åñèè ìàðåðòèíà: êîïïåðàòèåâíà ìàðåðòèíà, ðåðíèêè çà ðåéëèàìà, áåéèþ÷èòåëíí Èíòåðíåò, óïðàâëåíèà íà áàçè äàííè è ìàéèè ñèñòàëè çà ðåçåðâàöèè,

(б) “Îòëè÷íè ïïñòèæåíèÿ” îòðåâëåíèå íà óñëóàðòå: ñòàíäàðòè çà îðåäîñòàâÿíà íà óñëóàð íà éèéåíòèòå, îðåäîñòàâÿíà íà îðíñòàìàò “Àéî-öäíòúð”, àäàïòèðàíà çà Áúëääðèÿ è áúçïðèåâíà íò ñòðàíà íà íàùíñòà íà ðíèÿòà íà óóðèçìà çà éèïïíè÷åñèèÿ ðàñòåæ,

(в) Ðúéïâñòåðâíà çà íáò÷åíèå: èíòåðïðåòàòîññè ðåðíèêè, ðúéïâñòåðâíà çà ìàðåðòèíà íàéè, áèçíåñ ñúíåðàæåíèÿ,

(г) Óååéè÷åíèå íà îðèõñàèòå îò çàùèòåíàòà òåðèòîðèÿ: ðíèÿòà íà íàùèíèòå êàòî áðîä êúí ëäðéîâåòå, íàùåñòåâåíí ëëàíèðàíà, áäèòåëíñò â ëåðèìåòúðà, ïòäàâàíà íà êííöåññè è ñúáèðàíà íà òàéñè.

× є́йи́аа́о́дá íà íе́йи́о́е́о́дá È́и́е́о́е́а́о́е́и́е́ ã́дóи́е́ çà áé́и́о́д́е́çúí áé́о́дá нíá-÷áé́е́е́ ìó áé́дáé́о́и́е́о́дá
é́и́о́и́е́а́о́е́е́, ìó и́пнáу́а́и́е́йóà áá íа́аáé́yçáíé íа́аéо́е́ è ìó и́дáä́и́д́е́а́и́а-÷áñéе́ ááé́и́пnóè. І́о́и́пnó-÷éо́а́е́и́и á
нíу́нú òа́е́а áá уча́стват êа́о́и́ еéе́а́и́о́е́ áá íа́е́е́и́е́е́ ñ öäéé áé́и́о́д́е́çúí è и́д́е́е́ë-÷áíéy, и́д́и́а́а́е́а́и́и-ñá
á аúéáа́о́е́е́ è áдóа́е́ çáу́е́о́а́и́е́ о́а́д́е́о́и́д́е́е́. Э́а́о́и́ 0-÷а́и́о́е́е́, ÷é́йи́аа́о́дá и́и́а́о́ ãáá íо́и́а́и́y
éá-÷áñóа́и́о́и́ íà íа́е́е́и́е́е́о́а́ ñ è́çííéçáа́и́а́о́и́ íà ÷áé́е́е́ñó (ðа́çðа́áи́о́и́ çà óа́çé öäéé ìó лáǽо́и́а́д́и́и́о́и́
íáу́а́и́о́и́ çà áé́и́о́д́е́çúí) è ááа́и́о́а́е́и́и áá и́д́а́аáé́yò и́и́о́а́и́о́е́а́и́е́о́дá лáǽо́и́а́д́и́и́е́ è íа́о́и́а́и́е́
íа́о́и́и́о́и́ - óóд́и́и́а́д́а́о́и́д́е́.

4.4 Èçäàâàíå íà Ðúêîâïäñòâî çà ðàçðàáîòâàíå íà ïðîäóêè

Дүйнайылдайыр – **көңіл-жеке** жағдайлардың түрлерінен бірі. Оның негізгі мүнәсабаты – **жеке** жағдайынан туындаған көңілдік мәселелердің түрлерінен бірі. Оның негізгі мүнәсабаты – **жеке** жағдайынан туындаған көңілдік мәселелердің түрлерінен бірі.

4.5 SmartInfo – Áàçà äàííè cà åêîòóðèçúì

SmartInfo e íáðéðíàéíá óðóðéñòð-÷åññéà ááçà ääííé, óíðåâéýâáíá ìò iðåâæðåæñðâíðò è ðàçññéíæáíá â íáðéñíàéíéý óðóðéñòð-÷åññéè éíðíðìàöéííáí öáiòúð íà lèíéñòðñòâíðò íà èéííílèéàðà. Á íáñòðýùèý iíííáíò ááçàðà èääííé èçáúððåâ äääííññòðéòå iíñ ñúáéðáíá è óíðåâæáíéå íà éíðíðìàöéýòå. Ñúñâñðôåðåâ ñíðåâæáííé åíðåðâñ êúí ðàçøððåíéå íà éíðíðìàöéíííéòå êåòðâñíðè è ííäíáðýâáíá íà öýðííòí ñúñâúðæáíéå. Íáíðëíàð, íáñòðýùèýò iíñäé íå áééþ-÷åâ ñíñòðâíàðà çà ðåçåðâàðéè, íéòí áúçííæíññòðéòå çà áðúçêá ñ íééïðíèòå ðàéííé è iðåäéëàðâíéòå óñéóðé è iíèò á çàùèòðâíèòå ðåðéòíðè. Áýðâáíå, ÷å ðåçé iðíññéè iíñäàò èåññíí ãá áúñâðò íòñòðâíáíé.

Àéî èìà ëíïèå ìò ñíîôóåðà, ïðíâéòúò ÍÂÐÈÐ lïæå ää åúâååå äàííéòå ìò èíâåíòåðèçåöèëòå â ièëíòíèòå ðàéííè çà åéïòóðèçúì. Òå åéëþ÷àòò íàñòíè òòðèñòè÷åñèè óñëóåè è ðåâæñòðèðàíèòå ïðääïðèåìà÷è, êåêòî è ïíâéòå òòðèñòè÷åñèè óñëóåè.

Í Ëdîâéòúò ÍÁÐÈÐ ùå ðàáíòè â ñúòðóäíè÷åñòâî ñ ìèíèñòåðñòâîòî íà èëííïèêàòà, Íaïðàâëåíèå Òòðècúi è ñëóæèòåëèòà íà SmartInfo ñ öäë ää:

- (а) ðàçðàáîòè ñïåöèôèêàöè è çà iðåíáðàçóâáiðò è разширяването íà ñèñòåìàòà, âéëþ÷âàùè àòðàéöè, äðóæè iïäðîäýùè áàííè è eçíàðàæáiéý;
(б) iñúùñòåìà è ièëîòíè òàñòîâà íà ííåèòà áàçè áàííè,
(в) iñðåäåéè è àà iñäàò àà áúàò ñïúùñòåíè âðúçè è ñúñ ñèñòåìèòå çà ðåçåðâàöè, êîèòí iñäàò àà ñå eçäðàäýò ÷ðåç ñúùñòåóâàùè Eíóåðíàò ñòðàíèò èëè òàéèâà, êîèòí ñà á iðîõäñ íà eçäðàæääíà.

4.6 Ñiñðàçòìåíèå cà ñúòðóäíè÷åñòâî îåæäó ÌÑÄ è ÌÈ/Òóðèçù

Ñiiðàçóiåíèå çà ñúoðóáíè-+åñòåî, iðåäåàðèòåëí ñúæàñóåàí è iäíáðåí ìò lÍÑÁ è lÈ ùå èçðàæè iñííàòå ìà áçàèìååñòåèå çà ðàçàèðèå è iñíóëýðeçéðåíà íà åéïòóðèçìà. Òóê ñå åéëþ-âåò:

- (a) Ñúâiñòí èçâiòâyíá íà áðiøöðà çà åéîòöðèçìà â áúëäàðñêèòå çàùèòåíé òåðèòîðèè,
 (b) Ñúâiñòíè iðfâðàïè çà íáò÷åíéà íà iððñííàëà;

4.7 Сөннүүчөөлүк, посветен на Айа-Аята яңа Айа-Аята яңа түрките

Íðíâéðóú ùá íðâáíèçéðà è íðíâááá íåæáóíáðíáí ñíëíñçéóí á íñáéðâíä íá íåæáóíáðíáíàò áíñéèíá íá áéíòóðèçíá è íéáíéíéòá, íáýâáíé ìò ÍÍ. Èçíñçâáééé ííèòá è íðíâóéòéòá íá íéëíòíáòá íðíâðàíà çà áéíòóðèçúí, Ñéíñçéóíú ñíëâááá áá ñá íðíâááá á êðâý íá íñéâáâùéý óðéñðò-åñéè ñâçíí – 2002. Íáññö íéòííâðè ñá ñ-éòá çá íáé-íñäðíáÿü.

Iðíâêò ÍÁÐÈÐ è lèlèñòåðñòâîò íà èéñííìèêàò à uâ ièàíèðàò ñèñíçèóìà çàåäíí. Ôlðóiúò áè ðöýâåâæíi áà iðíâúæè 2 - 3 äíè è uâ áúââ ñüiðíââáí ìò êàïíáíèý çà éíôíðíèðâíââ ìà íáuåñòåâåíñòòà ìò ðâéñââ íà iâðéñâåðâò è ìò áûçñíæíñòðé çà èéñííìè÷åññî ðâçâèðèå. Èílèðâò ñi ièàíèðâíâòò, èçáðâí ìò Iðíâêò ÍÁÐÈÐ, uâ ðâçðâåíò èñíöâïöèý è iðíâêò, êíèòò òðýâåâ áà åêëþ÷åàò öåëè, çàää÷è, ñüäúðæâíèå, iÿñòi íà iðíâåæäåíâ è ðâçõñâè. Èílèðâòò ùâ iðâæñòåâåëýââ èéþ÷íâ è iâðéñíâæíè è iññòíé çàéíðâðññââíé èéðâà, êíèòò ó÷åñðâåò à èçáðâæäåíâòò íà èñíéðâðåíòñññââí èéúñòúð çà åêíòððèçúi á çàùèòåíèðâ òåððèòíðèé

Ñèìñíçèòíùò ñíæå äà ñå íàðå÷å “**Ìåæäóíàðíääí ôîðòí çà iëàéíñèè åêîòóðèçúi: Äðúçêà iåæäö**
óïðåâåëåíèåòí ià çàùèòåíèòå ôåðèòíðèè, üràçâàíåòí ià áéíñíðè÷ñhîòí ðàçííäðàçèà è
ñòðåòåðåèèòå çà éíñéòðåíòíñíñíáíñò” Å ñüäúðæàíéåòí ôðýååà äà ñå íàëåäñíå, ÷å Áúëåàðèÿ
ñíæå äà åíñíðéíñå, à è äà ñå iñó÷è îò ðåáàíòíéòå iñíò÷åàíèÿ îò ðàçèè÷íè ðååëíè íà ñååòà. Ôðýååà
äà ñå iñä÷åðòàÿò éíèöèàòèàèòå íà ïðíåéòà ÍÁÐÈÐ çà iëëíòåí åêîòóðèçúi à ïëðéí, Ðíäiñèòå è
äðóåè ðåéíè.

Êúi áúëääðñéèòå åêñïåðòè è äiiíðè iiæå äà ñå iðèñúäæíè iåæäóíàðíäåí åéèï, êîéòï äà ñå iðéåíðéðå iððääàðéðøåéíï çà Nëiíçéòíà èåòï iññåòè è iðåíé ièéðóíèòå ðåéíïé íà ïðiåðéòå.

Đà ái ôi è iđíô ÷ âa íè y è âi ái ái ôi íà eép ÷ iâe áâéâæ èe úa iññéóæ àò cà iññâ ìđè ðà ái ôi àò ñ óâá-ñò ðà íè öi àò cà iññéóæ èa íà eíiéó ðái òiññiñiái èoå eëüñòú ðè (â iññâ òiâà å ñò ðà íè öi àò cà eíiéó ðái òiññiñiñiñò íà MSI).

Êà÷åñòåâái làæäöíàðîääí ôîðói ñå iðíñååæää ñúñ çíá÷èòåëíè ñðåäñòåà. Ùå å íåíáðíäéí ðéíäíñéðåíå ìò iïðýäúéà íà 40,000 - 50,000 äíéðå, çà åà ñå iñèñóðýò iåæäó ôðè è iåð iåæäöíàðíäíè éäéòðå, çäëèùàùíåòí íà ôðåíèòå ðíñíðåðè è iúòíè, éäéòí è çà êíñðäéíàöéÿ íà êííóåðåíöéÿòå, çà óíðåâæåíéå, iñääðúæêå íà ååéíñòèòå, iàòåðèàëè, ðåéëàìà è äð. Íðåäé èðåÿ íà 2001 ôðýåàå äà ñå ðäçïðñòðåíè iàòåðèàë, äåàùåù íåúà iðåäñòåâà çà ôîðói, éäéòí è iñ-ñäðíåíí iðåäéíæåéå çà íåâíàòå iñäéðåíà è ôèíàíñéðåíå.

5. Йуенидадни възможности за абиодицески екотуризъм и абиодицески растеж

5.1 Стратегически цели

Июендициалният екотуризъм като стратегическа цел е да създаде условия за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

Июендициалният екотуризъм е стратегическа цел, която да създаде условия за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

Июендициалният екотуризъм е стратегическа цел, която да създаде условия за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

Июендициалният екотуризъм е стратегическа цел, която да създаде условия за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

5.2 Основни стратегии за поддръжка и развитие на екотуризма

Июендициалният екотуризъм е стратегическа цел, която да създаде условия за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

Июендициалният екотуризъм е стратегическа цел, която да създаде условия за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

Абиодицеският екотуризъм е стратегическа цел, която да създаде условия за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

(a) Основни стратегии за поддръжка и развитие на екотуризма като важна икономическа дейност, която да предлага нови възможности за устойчиво развитие на територията.

- (б) іðіöåñà íà іðèëîæåíèå íà іèëèîòíèÿ іðîåêò, ðàçäääëåí íà äâå åòàïà -1) - èçáîð íà íååùàååùè
іðîåêòíè èääè è 2) - èçáîð íà ñúîòååòñòåùà íà èçíüéíåéåòî ñóáñèäëÿ;
 (в) ñúåèòèå “èíïååöèííé íàçàð”, на което нà iðåäñòàåýò іðîåêòíèòå éíïååïöèè à iñäðîäýù çà
ðàçäääëååäíå ìò íåúåñòååíñòòå ôîðìàò;
 (г) iðåññúéè çà ñúçäååàíå íà íåçåâèñèìà комисия çà iðåäëåä íà íèëèîòíète іðîåêòi,
iðåäñòååýùå íåúåñòååíèÿ è ÷àñòíèÿ ñåêòîð è èìàùà çà çäåà÷à ãà åçåìå êðåéíîò ðåøåíèå
çà èçáîð íà éíïååïöèÿ çà iðîåêòå è çà iòîõñéåíå íà ñúîòååòíåò ñóáñèäëÿ.

Íðääìéçàöëýòà, ëïýòî ше îòäíâåðý çà ääìéñòðèðåíåòî íà ôííäà, ðòðýáâà ää ïñèäóðè ïïääðúæêà íà òðåáëîòî çà íðåäéåä, ää ïïäíïàäà èäíäéäàòèòå çà ïïéò÷àâàíå íà ñóáñèäëý èàòî ðàçýñíÿâà óñëíàëëýòà çà êäíäéäàòñòâàíå, ää íðääìéçèðà íóäéè÷íòî îòðàçýâàíå íà íðööñà, ää ðàçýñíÿâà óñëíàëëýòà çà îòïóñéåíå íà ñóáñèäëè è íäèò, ää ñëåäë è íðåâè íöåíéà íà íðïäðàìàòà è ää ðàçðàáîòè ñòðåòåëëý çà íðïäúæâåàíå íà íðïäðàìàòà.

Îò ãëäääà ôî÷êà íà ôëíáíñèðåíâòî ñå iðåññðú÷âà 500,000 äïëäðà ãà ñå iòiõñíàò çà грантове, към êïèòî се добавят други 500,000 äïëäðà в брой, под формата на çåâïè ëëè äïéîïåíöèðàí iðëññ ã ïàòòðà ìò êäíàëäòèòå çà ñòáñëäÿòå. Îòâñâðýùèòå íà óñëîâèÿòå iñëò÷àòåëè íà ñòáñëäè ùå äêëþ÷âàò óñòàííâïè åâ÷å áèçíåñè è ñòàðòèðàùè ÷àñòíè iðåññðèàìà÷è. Âñè÷êè iðîâëòè òðÿåâà ãà äâññòðèðàò iðÿëå âðúçêå ñ iñíå äâæí çàùèòåí ðåéí è íàùññòðà, æèâåâåùà â áëéçïñò ãî ðåéíïà.

5.3 Èñíèòðåíòññìññááí êëúñòúð çà åêîòóðèçúì â çàùèòåíèòå òåðèòîðèè

Êííöåïöèÿòà çà êííéóðåíòíñïñïáíéÿ êéúñòúð ñå ðåñòâà â ðàçëè÷íè ñåêòîðè íà èéííìè÷åñêòî ðàçåèòèå à Áúëääðèÿ. Òóðèçìúò å åäéí ìò öÿð. Íàøèÿò ïìèåçâà, íáà÷å, ÷å êííöåïöèÿòà çà êííéóðåíòíñïñïáíéÿ êéúñòúð íå ïìæå åà ñå ïðèëíæè òàèå èäñíî à ñåêòîð ñ òïééíâà øëðîéè áûçíïæíñòè çà ðàçåèòèå íà ñòïéè è óñëóâè. Íà ïðåèòèå, åñâéè ïìèò åà ñå àäðåñëðà òóðèçìà â åäéíè÷åí êííéóðåíòíñïñïåáí êéúñòúð, ñàìí ùå ðàçåïäíé àíàéèçà çà êííéóðåíòíñïñïáíñòòà è ìòíñèòåðéíòî ïðåèòåùåñòâí íà òïçè ñåêòîð à Áúëääðèÿ.

Àíàéèçúò íà ðóðèñòè-åññéòå áëëñòðùðé çà áéïòðéçúì á çàùèòåíé ðåðèòðèè íðåäññéåà
åéòåðíåðèåáí íñäðñä - òàéúå, êíéòí îòåññåðý íà íñäðñä çà ïÑÍ, íðåäñòååí è íñäéðåÿí ìò íàùíñòòà
íà íåæåóíåðíñéòå áíññðé è éíåññòèöèíñéòå áåíéè. Íåéðåòéí, íðåäñååíà ëíéóðåíñññíåí
êéúñòúð, êíéòí á íñññ÷áí êú íàðøèíàéíåòá ñèñòåíà ìò çàùèòåíé ðåðèòðèè è êíéòí:

- (a) ñúçääåà ïíâè òóðëñöè·åñéè ïðlääóêò è ïíääúðæà ðäçâèòëåòî íà óñòàïíâáíè åå÷å èëè
ííâíïýäyåùè ñå äåñòëìåòè;

(b) íàñúð÷åàà èíïðlëè àò ñòðåíà íà íåñòíàòà íáùíñò è ó÷åñòëåòî íà íáùíñòèòå, åêëþ÷èòåëíí
ìàëöèíñòååíèòå åðóïè, å ïðlöåñà íà ñåëñêî ðäçâèòëå, “ïðå-ðäçïðåååëåíèå” íà äïðiäèòå è
éêííïè÷åñéè ðàñòåæ;

(B) íàñúð÷åàà ðäçâèòëåòî íà åêîòóðèçìà êàòî íà÷éí çà ïíàçâàíå è çàùèòååàíå íà îéïëíàòà ñðåäà;

- (г) іїнòаâй ғїаðеðôð-÷іèòå іаçàðе ñðåùó іаññâèòå іаçàðе, аíàäæðå їìððåäèòåðæë, ÷óâñòâèòåðæïè êúі ієїéіаòå ñðåäà è êіèòî ñå ó÷àò іа あçàèїñãåéñòâèå ñ یáùññòèòå;
 (д) “їðåäðñùà” یíàèòå ےіðіðлæðøéїіے օðõñїїñæè, çà ہا ٹїññâðе іаçàðіèòå ےїññéèаðе.

Í èå ðåññðåàðoiå êíïöäiöèýoà çà êíïéóðåíòíññiáíèý êëúñòúð çà åéîöðéçù í â çàùèðåíè ðåðèòíðèè íí ãðåíå íà ååðåð åðåíòíè ñðåùè çà ðàçðåáíòàáíå íà åéîöðéñòè÷åññè íðiäóêðè è íðéðéðiå, -÷ oý å ðàáíòåùà è ñ ñðåíòèäë çà áûçïðîéçåâæàáíå á iàðeññìàéäí iàùàá á Áúëåððèý. Êíïöäiöèýoà á ååðåíå íà åñðåíàðåòà äèàãðàíà:

Iðaðiðeðaðeyò nñäðià çà ðàçâðeðä íá iéëðiðeðä iðiðaðaiè íá Iðiâðeð ìAÐEÐ ñäðià ðà ãà ãâðâ ðåçóðeðaðeðä, íâiâðiðeðä è çà âúçïðiðeðcâåæðaðið. Íiâðaðeðâíðeyò iñäðe ùâ ïâðcïðaðeð ìá ñouðeð, ãâðeñiñðe è iàðaðeðaðeð, êiðeði ãà iñâðo ãà nñ òðaðoâðað è iðaðeðcèðaðo â áúðaðuâ. Ñuðaðnòðoâðaðuðeyò iââið ìò ñðaðeñðoâða â iñiâðiða ãeëþ-âða:

- (a) Програмата за Áúðçà Íoâiéà íà Åéîðóðèçìà ha AAMP - RAISE- IQC;
(б) Èíâåíòàðèçàöèÿ íà åéîðóðèçìà (ñâúðçàíà êù íñúùåñòåôàùàòà è iðåäëïæåíà çà ðàçøèðåíèå áàçà ääííè íà ìéïèñòåðñòåíòí íà èéïïíèéàòà SmartInfo è Èíóðåíòò);
(в) Ðúêíâïñòåà è iàòåðèàëè çà íáó÷åíèå (Áìàëèç íà ñèòóàöèÿòà, Ñålièíàðè çà iðåäñòåäýíà è ðàçâèòèå íà iðåäóðèò);

- (г) Идентифициране на –а̀нѝоѝè� һа̀а̀нѝоѝð, а̀уðæа̀аѝеòå è а̀а̀оѝоѝðаѝеòå или на̀а̀әәоѝа̀ðиäиे еçöи÷íеòе на оèиáиñеðаѝå, еѝиñóеòаѝоñêа ииñиù è һúиòа̀а̀оѝеòå ðа̀нóðñè, iòиàñýуè на аѝðа̀а̀еòа̀оѝ iа аेѝоѝðеçиà а Áуëа̀ðеý;

(д) Їðа̀аѝа iиñиù çà faiðа̀а̀еðа̀еñòа̀аѝеòå è стопански iðа̀аѝеçа̀оѝе è һâуðçaiеòå n òýð ааѝuöe, аेëþ-еòа̀еíi iиâеý “обслужване на едно гише” çà IÑи уа на iðа̀аѝñòа̀аѝy iа iáuèиñê iеâi.

Đàcèñêàíèýòà íà êđúãëàòà ìàñà ií ïđìåèò ÍÁÐÈĐ ñå iièàíèðà äà àêéëþ÷âàò:

- Посетителския център в Еаðëїâî, който се ѹäïïàäà ìò БТС-Карлово, Øåâéöàðското правителство, Природен фонд и БШПОБР;
 - Ёðèñêè туристически ôîðóì;
 - Аñîöèàöèÿ “Ñòàðà iëáíèíà”;
 - BSBCP åêèïà çà iëáíèðàíà íà óïðàâëåíèåòî íà iàðê “Iëðèí”;
 - Äèðåâëöèèòå íà Íaðëñíàëçíèòå iàðëèïâà è iõlâëðíèòå Èíèöèàðéâíè ãðóïè çà åêîòóðèçúì;
 - Младежка тóðèñòè :åñêà аñîöèàöèÿ “Ðíäñíè” и др.

Óicè êííéóðåíòíññíñíáái êéúñòúð è íåâíààòà ñíäöèàëèçéðàíà ðåíàòëèéà íðåäñòàâëýâàò âàæíí ñðåäñòâí çà êííðäéíèðàíí ðàçâèòëå íà ííëèòëèáòà á íáëñòòà íà áéïòóðèçíà, ðåéëàíàòà, íàðéåòëíää è ôéíàíñèðàíàòí á ñòðàíàòà. Í÷-âéààíà ò-àñòíèëòëå á êííéóðåíòíññíñíáíèý êéúñòúð äà íðåäëíæàò íà ïòéðèò ôíðóí ðåäñéíàëé íåðñíåéòëåè è íïèò, áúðoo êíèòí ííàñòíÿùåí преобладават ðåíðàëçéðåíéðå äëñéóñè è íïåðàòíðè.

5.4 Осъществяване на екологичният икономически растеж (АОИ) като основа за поддръжка на екологичните и социалните ценности

Същността на Осъществяване на екологичният икономически растеж (АОИ) е да създаде условия за устойчиво развитие, което да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности.

- а) ако една от целите на Осъществяване на екологичният икономически растеж е "поддръжка на екологичните и социалните ценности" (което е основен принцип на ОИ), то това означава, че екологичните и социалните ценности трябва да бъдат поддръжани и уважавани във всички аспекти на икономическото развитие;
- б) една от целите на Осъществяване на екологичният икономически растеж е да създаде условия за устойчиво развитие, което да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности;
- в) една от целите на Осъществяване на екологичният икономически растеж е да създаде условия за устойчиво развитие, което да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности;
- г) една от целите на Осъществяване на екологичният икономически растеж е да създаде условия за устойчиво развитие, което да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности.

Една от целите на Осъществяване на екологичният икономически растеж е да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности, което е основен принцип на ОИ.

Една от целите на Осъществяване на екологичният икономически растеж е да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности, което е основен принцип на ОИ.

Друга цел на Осъществяване на екологичният икономически растеж е да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности.

Една от целите на Осъществяване на екологичният икономически растеж е да гарантира поддръжка на екологичните и социалните ценности, което е основен принцип на ОИ.

- Извънредно важно е да се поддържа екологичната и социалната устойчивост на територията;
- Екологичната и социалната устойчивост на територията е важна за поддръжка на екологичните и социалните ценности;
- Извънредно важно е да се поддържа екологичната и социалната устойчивост на територията;
- Фирми като "Балкански лес" и "Балкански води" са важни за поддръжка на екологичните и социалните ценности;
- Аграрната политика на ЕС е важна за поддръжка на екологичните и социалните ценности;
- Извънредно важно е да се поддържа екологичната и социалната устойчивост на територията;
- Извънредно важно е да се поддържа екологичната и социалната устойчивост на територията;
- Извънредно важно е да се поддържа екологичната и социалната устойчивост на територията.

Изменение на климата и глобалното потепяване са основни фактори, които влияят на екологичните и социалните ценности.

Cаää÷è е 1÷àêâàíè őåçóëòàòè

Őåëòà íà èíéóáàòîðà çà ÅÒÍ á àä iññóëýðèçèðà ñúçääâàíåòî è/ëëè óéðåïâàíåòî íà ñòðåðåâè÷åññè ííâè iðåäïðèåìà÷åñòâà á íáëæñòðà íà åéïòðèçìà è ñâúðçàíèðà ñ íåâî ïððàññè êàòî èíñòðóíåò çà ííàçâàíå íà áéïëíæ÷ñíò î ðàçííâðàçèà è çà ñúçääâàíå íà ðàáíòíè íåñòà íà ïðëíöèà íà óñòïé÷ëâîòî ðàçâèòèå. Очакваните őåçóëòàòè áéëþ÷åò:

- Iðåæà ìò êííéóðåíòíè åéïòðèñòè÷åññè iðåäïðèëòÿ á ñòðåòâæ÷åññèòå ïèëïòíè ðàéííè, íåññ÷åíè êúí ííàçâàíå íà áéïëíæ÷ñíò î ðàçííâðàçèà è êúí óñòïé÷ëâî ðàçâèòèå;
- Íèëïòíå ëíââé íà èíéóáàòîðè çà åéïòðèçùí ñ âúçlîæññò çà âúçïðíèçââæäàíå á äðóâè ñåëññè ðàéííè á áéèçíñò áî çàùèòâíè територии;
- Iðåòâèçùí çà iññíàâàíå ôèíâíñèðâíåòî íà çàùèòâíè òåðèòîðè;
- Íí-âïëýìà õàðlîñíèÿ íåæäó ôèíâíñâàëÿ ñåëòîð è ÷åñòïèòå iðåäïðèåìà÷è á åéïòðèçìà, ñúçääâàéèé áûçlîæññò çà äðóâè заинтересовани iðåäïðèåìà÷è;
- Óñòïé÷ëâîñò íà ýäðòòí ìò áâéñòâàùè ñúâìåñòíí iðåäïðèëòÿ, íâåäëèíâé ìò ñòàíâðòèòå á iðåäëâàíåòî íà óñëóâè è ìò áíèïàíèâòî, êíâòî ìòääëÿò çà iññâðýâàíå íà óïðàâëåíèâòî íà íêïëíàòà ñðåäà è ññöèàëíèòå áûïðñè.

Iåðââëíèâë

Óàçà 1:

Èçïúëíâéâòî íà åäéí áèçíâñ èíéóáàòîð çà åéïòðèçùí iñæå áà ñâ èçâúðøè íà äâà åòàäà. Íúðâèÿò åðâàí áéëþ÷åà (1) èçðâáîðâàíå íà áéçíâñ iñæíñâ (Iðiâéò ÍÁÐÈÐ ñâ íàäÿââ ãà áñââ ïðäññâñâíàò á òâçè áâðéíñò) (2) óñòàííâÿâàíå íà êðèòâðè è çà èçáïð íà iðåäïðèåìà÷åñòâà, êíèòî áà áçâïàò ó÷åñòèå, (3) èçáïð íà áïðâññâíàòèòå ó÷åñòïèòè è (4) iññíâíí iáó÷åíéå çà iðèäíâèâàíå íà iðåäïðèåìà÷åññè óïâíéÿ çà ññâñòââîðòèòå/ áâèïëñòðâðòðèòå íà èçâðâíðòå iðåäïðèåìà÷åñòâà. Õíçè iðlôâñ ùâ ìòíâíà iðéâèëçèòåíí ñâñò ìâññòâ. Ñúñí iñ áðâïà íà Óàçà 1 iðlôâññèíâëèñòèòå ìò iðlâéòâ ùâ ðâçðââîòÿò õðèòâðè è çà èçáïð íà óïðââèòå (íâíææúð) íà èíéóáàòîðà è ùâ çâïí÷íàò áà òúðñÿò iññâðýâùâòâ áâéñëâàðòâ, êíÿòí áà ìòäñâðý íà iðèâðèòå õðèòâðè. Íí-âïëó ñëâââà íâíâñâéâ ìà âñÿëâ áâéññò, ñâúðçâíà ñ iúðââòâ òâçà íà iðlâéòâ:

Êðèòâðè è çà èçáïð íà iðåäïðèåìà÷åñòâà, êíèòî áà áçâïàò ó÷åñòèå á èíéóáàòîðà: iññíâíè êâ÷åñòâà, êíèòî iðåäïðèåìà÷åñòâíòî õðÿââà áà iðèòâæââà çà iðèâïàíâ á èíéóáàòîðà - ñúâëàññíí óñòâííââíèòå õðèòâðè è çà iññâíè, èçáïð è íââèðâàíå. Iðåäññâàíâ, ÷â ìâæäó 15 è 25 iðåäïðèåìà÷åñòâà ìò áââàòâ ìèëïòíè ðâéñâà ùâ ñâ áéëþ÷åòâ á èíéóáàòîðà.

Èçðâáîðâàíå íà áéçíâñ-ïëâí: iññââëÿò çæçíâññâíñòòâ íà iðlâéòâ, ôâëëòâ è çâää÷ëòâ, êíèòî áà ñâ iññòðââíàò, êâéòî è áðâðâðâ è íââàòâ, çà êíâòî áà iðèëëþ÷åò; óñòâíñâÿââ õðèðâðè è íâðâàðòðâ è çà iññâíè è iññéòïðéíâ íà áôâëðââíñòòâ è áôâëðââíñòòâ íà èíéóáàòîðèòå è iðââè öÿëññòíâ áâéñòðââè íà iðåäïðèåìà÷åñòâîòî.

Íâáèðâíâ (íà ííâè ÷ëâíñââ): ñúâëàññíí âïðíèÿ õðèòâðè è ñ iñññòâ íà åéëïà ÍÁÐÈÐ è ðàáâòâ ñðåñâà çà ðâçâèòâ íà åéïòðèñò÷åññè iðññóâòè.

Íâó÷åíéå íà èçâðâíè ó÷åñòïèòè çà iðèäíâèâàíå íà iðåäïðèåìà÷åññè óïâíéÿ: ôâëë iðåäëââàíåòî íà iðåäââðâðâæíñ ìâó÷åíéå íà óïðââèòâðè è/ëëè ñâññââíèòè íà èçâðâíèòâ iðåäïðèåìà÷åñòâ ìðââè èçïúëíâéâòî íà èíéóáàòîðà.

Ôàçà 2:

Âòîðàòà ôàçà çàñýàà èçïüñéíàéòòì íà ñìàïèý èíéóààòòð. Â òàçè ôàçà ñâ åêëþ÷àà èçðàáàòàíåòòì íà ñìðìèòå çà ñúòðóäìè÷åñòâì è ìòíñåíèÿòà íåæäö iðåäïðèÿòèÿòà â èíéóààòòðà, êàéòòì è ïñäñòàíàéòà íà ôççè÷åññéòòì íÿñòò ãûå åñÿéà íåùèíà, êúååòòì àà ñâ ðàçññéíàè ìññíàíèý îòèñ íà èíéóààòòðà. Îñíñíàíèýò îòèñ ùå ðàáàòè êàòòì Öäíòúð çà åéòòðèñòè÷åññé iðåäïðèÿòèÿ (ÅÖÏ), â èíéòòì åññé÷ëë iðåäïðèåìà÷åñòâà íñäàò àà áúäàò iðåäñòàåâåíè ëëë íññòíÿíí, èëë åðåàïíí è êúååòòì òòðèñòèòå ùå íñäàò àà íñéò÷àâåò ñúâåòè è èíóïðàòèÿ çà iðñäóêòèòå, ñâúðçàíè ñ åéòòðèçìà, êåéòòì è çà iðåäëàäàíèòå óñëøåè.

Öáíóúðúò çà áéèòðéñòè÷åñéè íðåäïðéyòèý ùå á chaðben ñúñ ñúíòðååðíòíò íáíðöääàíå çà íðéåíàíå è íáñëóæåàíå íà óðéñòèòå è äðóæè çàéíøðåñíàíè ìò íðíåêòå; ñ íðéñè/ íðåäñòàðéòåðñòåà çà íðåäïðéåíà÷åñòåàòå è ñúñ çåëè çà íðíååæäíå íà ñðåùè. Úå èìà ñúù è òåéäðííè ëéíèè, ôåéñíåå, êííþþòðè, íðéíøðé, äíñòúí äí Éíøðííåò è ñåéðåðòð/éà á íííù íà ðúéíäíäéðåäý íà íðíåêòå è íðåäñòåðéòåéèòå íà íðåäïðéåíà÷åñòåàòå. Öáíóúðúò ííæá äà ñå ííñlåúàåå íà ñúùòí íÿñòî, êúäåòí ñå íðåäíñòðåäý éíòíðìåöéý íà ííñåðòéðåéèòå çà áðúçéàòå ñ íáðéííäéíèý íäðé è öáíóðåéèçéðáíàòå ñëóæáà çà óñéóðé, íàðåçéíà çà ñðååíèðé, íä÷àòíé èçääíèý, íðíèçååäåíèý íà çáíáyòèòå è äð. ííä. Äíáðå ííäáðàííòí íÿñòî ùå óååéè÷è ííñöéýðíñòòå è åðåéòéåíñòå íà íðíåêòå.

Í í áðáílá íá çàíí-âáíá íá ðááíðóàòá íá Èíéóáàðíðá çá ÁÖÍ úá ñá íðíåáäàò éóðñíâå çá íáó÷áíèå, ñúíáðàçáíé ñ íííéðåðíèòá íóæäé íá ó÷áñòâáùèòá íðåäíðéåíà÷áñòâá (óíðåáéáiéå íá óéíáíñé, ðáçðááíòâáíá íá íðíáóéòé, èçííëçâáíá è ííäáúðæáíá íá líáðóáâáíá, íáñéóæâáíá íá ééëáíòé, íäçàð è íðíäáæáé è ó.í.). Íðíåéòúò í÷áéâá ííñöíýíá èíñóéòáíòñéá ííñù íò èíñóéòóöéèòá, íðýéí ñáúðçáíé ñ íðíåéòá, éâéòí è íò äðóæ ííäáðúæíèöé.

Î÷àéâà ñå áûâ áòîðà óàçà àà ñå áéëþ÷àò ñúòåâòíèòå íàðóíüïðè íà ïðíâéòà. Áòîðà óàçà, êïýòì çäíï÷à áâåäíàðà ñëåâ ñåñòìåñå÷íèÿ íïääòåèòåâéï íåðéïà, ùå íðíäúëæ íåæäó 2 è 3 ãïäéïè. Ñéåäíàòåðéï, íåñòïýùåòò îðåäéïæáïèå ñå íòíåñý ñàï îí íïääòåèòåéïèÿ áòåï (íúðåèòå ñåñò ìåñåöå) è íüðåàòå ãïäéïà (íò èçíüéïåíèåò). Êííéðåòíàòå öåë íà íðíâéòà ùå áúåå óéðåïåàíåòí íà éïéóàòòðà è íåñïåèòå ðåçóëòåòè, êïåòí ñå áèæäà ìò íàïðåäúêà è ðåçóëòåòèòå, íñòëäíàòè çà íñëäéïèòå 18 ñåñåöå.

Mîääëúò å ïïèñàí íà ñëääâàùàòà äèàãðàìà:

Изображение на процеса на екотуризъм

Екотуризъмът е основна част от икономическата политика на България (ÖDMÑÁ)

Националната политика за екотуризъмът е основна част от икономическата политика на България (ÖDMÑÁ). Основните цели са:

- Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж
- Увеличение на заетостта в селското стопанство
- Увеличение на доходите от туризма
- Увеличение на посещаемостта на страната
- Увеличение на туристическите продукти
- Увеличение на стимулите за опазване на природата
- Увеличение на туристическите продукти
- Увеличение на посещаемостта на страната

Основните стратегии за реализация на тези цели са:

- Развитие на малки и средни предприятия за екотуризъм
- Развитие на физическо пространство
- Развитие на техническа помощ
- Развитие на финансирание

1. Идентификация на инициативи и проекти, които подкрепят екотуризъма.
2. Оценка на потенциала и използването на физическото пространство.
3. Развитие на техническа помощ и поддръжка на малки и средни предприятия.
4. Развитие на финансирание и поддръжка на малки и средни предприятия.

3. Èíéóààòîðèòå çíà÷èòåëí íàìàëýâàò (íï÷òè ÷åðèòðè íüòè) åâðîýòíñòòà çà áèçíàñ iðîâàë è çíà÷èòåëí óâåëè÷àâàò åâðîýòíñòòà çà “iöåëýâàíå” è óñíåð.

Dàáîòà á iðåæà è ñiiäåëÿíå íà iiëçèòå

Êñíáéíáöèýòà ìláæäó ïíñäöðúæèåòà íà ôèçè÷-åññéèòå óñëíâèÿ çà ðääíòà è óñéóâèòå ñíçäåâà åäéñòåàùà ñúâíåñòí iðåæà ñ åïëÿíî áúçäåéñòåèå. Éíéóáàòìðúò òðÿáâà äà ñä ðàçäéåæäà êàòî ðääíòú ìå åäéíñò áúòðå å åäíà íáèåñò, íåñí÷-åíà êúí ðàçåèòå íà iðåäïðèýòèåòí è êúì èçðääíòååíà íà iðåäïðèåà÷-åññéå ñòðòåôåäèÿ íà èéïíïíè÷-åññé ðàçåèòå, êàòî iñ òïçè íà÷-éí íáðàçóâà “éíéóáàòìðíà áéçíåñ ñíèñòåíà”. Å òïçè ñíó÷-àé, äí ñòåäíåòà, äí åïÿòí öåíòðíâåðå çà ðàçåèòå íà íäéèÿ è ñðåäåíí áéçíåñ ïíäïíàäàò ñíçäåâåíåòí íà íäéèé, ííåé èéè íà ðäíåí áòåí iðåäïðèýòèÿ, óå ñúññ iðåäñòååéyyååò åëéååíé êíñííäíòè íà òäçè ñíèñòåíà. Äíåðå ðûéíâåäíåíéò èíéóáàòìð òðÿáâà äà:

- óéðáñíýà à óîðíleðáíåðò íà íðåæà íåæäó èíííàèèòå, ðàèà ÷ å òå à à óåâåè è àò ñâíýòà íðíäöêøëý, íïçàðè, èçííñ, äññòàâèè, êàíàöèòåò è äð. ñâíè ñíññíáññòè;
 - ííðääåëý, èåàëèòëëòðà è éååäåëèçëðà èçòî ÷ íëëòå íà äññòàâèè è óñëóåè èçåúí èíéóåàòîðà èàòò îðíleðåùè áúíøíà íðåæà ìò êà ÷ åñòååíè óñëóåè;
 - óñòàííåýà íðíðàìà çà óèëëàëè, ðàèà ÷ å íðåäiiðëèåìà ÷ èòå è íðåäiiðëèëëëòà èçåúí èíéóåàòîðà ñúù à à ííàò àà íïçåàò ðåáíòíèòå ñúùðúæåíëý, óäíñòåàòà è óñëóåèòå íà èíéóåàòîðà;
 - ííàäà çà íàñí÷åàíå è èíòåäðëòåíà íà ðåñóðñèòå íà íðåäiñòååýíàòà ííííù çà íàëëèÿ áèçíåñ, èíèòò ÷ åñòò î ñà ðåçííéññàíè, íàëëë íïçåàò è íååðåëèåñí íðíýåáíè.

Déñéïåå

Áeçíåñ èíéóáàòíðèòå ñà ñëíæíé, ðèñêíâè íðíâéòè, êíèòî ñå ñúçääâàò íííâí òðóäí è òðóäí ñå õíðäåéýåàò óñíïäøíí. Òðóäíñòèòå ñà íðýéà íñéäéèòå ìò ñèáðèäíàòà íðèðíà íà òåçè íðíâéòè. Èåòî öýéí ðèñêúò ííæä àä ñå ðäcääéè íà òðè íñííâíé åéäå:

- **Áeçíâñ ðeñê:** âèññîê ðeñê ìò iðîâàë â íà÷àëîòî èëè íà ðàíáí åòàï íà ñúùåñòåóâàï íà iðåäïðèÿòéåòî (íåçåâæñèïï ãïéàçåòåëñòåâàò, ÷å áeçíâñ èíéóåàòîðèòå çíà÷èòåëíï íàìàëÿâàò ååðíÿòíñòòå ìò iðîâàë);
 - **Dèñê ìò iðîíÿà íà ñíáñòåâííñòòå:** òðóäííñòèòå iðè ðàçâèòèå è óiðàâéåíèå íà òúðâíâñêï iðåäïðèÿòéå, óñëïæíåíï ìò ðeñêîâåòå íà ïàçåðå íà ñíáñòåâííñò;
 - **Òåðñíïëåè÷åí ðeñê:** âèññîê ðeñê iðè ðàçðàâíòåâíå íà ïíâè iðîíöéòè èëè òåðñíïëåè ãî ñòðåíí, ãïéÿòî èíéóåàòîðúò åéèþ÷å òåðñíïëåè÷åññèé áåçèðåíé iðåäïðèÿòé.

Áècíåñ èíêóáàòîðè á ðàcâèâàùèòå ñå ñòðàìè

Â ðàçâèâàùèòå ñå ñòðàíè èëë òåçè ñ èëííìèëë â iðåðiä áúçíæíñòèòå çà áèçíåñ èíéóáàòïðè ñå çià÷èòåéíí iñ-âièäliè, iòéñëëèòiò â ðàçâèòèòå èëííìleëë. Ðàæéèäëíòi iðåñòðóëòòðèòaiå íå iðåäiïðéyòëyòå, êiåòi å à iðîöåñ å iñlåiòå, è iñlåòi ñå èçëñéåå iò ðàçâèâàùèòå ñå èëííìèëë èëë èëííìèëëòå â iðåðiä, ñå ðàáíÿåå íà áúçðàæääiå íà áèçíåñà. Ìi òïçè íà÷éí ðàçëèéàòå iåæäó áúçíéêåàùè è åå÷å ñúùåñòðåôåùè iðåäiïðéyòëy å ièòi iñòðå, ièòi iñlåçíà, å aïëyì iðiöåíò ñúùåñòðåôåùè iðåäiïðéyòëy iñlåò å äå iñlå÷åëyò iò óñëøåëòå, iðåäeäåàùè fò áèçíåñ èíéóáàòïðèòå. Çà äå ñå íàìàëyò ðèññiâèòå ôåèòïðè, å åàæíi åà ñå èçíüéíåíè ñéåäíèòå iåiåðiäëè òéñiâèy:

- äúðæàâíá íïâéðåìà íä ôîðìàòà íà äàðåìè ñíðàæè è/èëè ñóáñèäèè, è/èëè ëèâéèäåí êàïèòàë çà ôèíàíñèðåíá íà ðàííèòå åòàïè íà ðåçâéòèå íà èíéóåàòîðå;

- йоèёèаëëíòì ïааúуðçâàíå íа ñúçäääåíèòå ñ äúðæàâíà ïïäéðåíà èíéóáàòíðè òðýáâà äà ñå
óïðàâëýâà ïí “ïðåäïðèåìà÷åñêè” е “аëçíåñ” íа÷éí - ïñíå ïïëó-ñàìñòïýòåëíî ùî ñå ìòíàñÿ äî
äúðæàâíèòå àãåíöè è òî ìò êâàëèòëëèòåíè ñïäöèàëèñòè, êïèòí íа ñà äúðæàâíè ñëóæèòåëè;
- Äåöåíòðåëëèçèðåíí è ãúâéàâí èçïüëíåíèå íа ïðïåêòå íа ïñííâàòå íа ñëëíà ïïäéðåíà ìò ïáùíñòåà á
ðàéíà, á êïéòí ñå ðàçïëàâà èíéóáàòíðà;
- ïåñòíè á íаòóðå èëè ïàðè÷íе ñðåäñòåâà çà ðàçâèòèå íа èíéóáàòíðà, êïèòí áà ñúïòåâðòñòåàò èëè
äïïüëâàò ñðåäñòåâòå, ïðåäñòåâýíè ìò äúðæàâíèòå èëè ïåæäóíàðïäíè èçòî÷íèòè;
- ïàçàðíí ïðèåíòèðåíà èëè ïðåäïðèåìà÷åñêà ñòðàòåâðëý çà èëíííè÷åñêî ðàçâèòèå íа ñòðàíàòå
èëè ðåâëíà, á êïéòí ñå íàïèðå èíéóáàòíðà;
- ïúëíí ïðåäâàðèòåëíí ðàçëðèåàíå íа ðàçðïäèòå è ðèñêíâåòå, ñâúðçàíè ñ ðàçâèòèåòí íа
èíéóáàòíðå ïðåä ïñðåíðèàëíèòå ñïñíñïðè íа ïðïåêòå, íí е ðåâëàìèðåíå íа ïå÷àëåàòå ìò ïðïåêòå.

РАБОТНО ЗАДАНИЕ

Професор Доналд Е. Хокинс

Пилотни дейности в областта на екотуризма в Националните паркове "Рила" и "Централен Балкан"

Обща информация

Екотуризмът заема важно място в плановете за управление и на двата Национални парка като стремеж за създаване на общности около Националните паркове "Рила" и "Централен Балкан".

Концепцията за екотуризма е широко застъпена в управленските цели и на двата парка, които са:

- да се осигури развитието на туризма във вътрешността на парка, което съответства на националното и международното му значение, като се създадат условия за естетическа наслада, духовно обогатяване и контакт с дивата природа;
- да се създадат условия за споделяне между Парка и местните общности на отговорностите и на облагите от развитието на екотуризма, свързан с Националния парк.

Приблизително 16 общини имат общи граници с двата Национални парка - 9 с Рила и 8 - с Централен Балкан. Всяка от тях проявява интерес към бъдещето на Националните паркове. Всички с готовност очакват възможностите за съвместни действия и са заинтересувани от съответните печалби.

Във връзка с тези по-широки цели, и двата Национални парка:

1. Са избрали пилотни райони, за да съсредоточат вниманието на Парковете и ресурсите по проекта "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" върху местния туризъм и проектите за развитие на това начинание;
2. Направили са инвентаризация на местните услуги, съоръжения, паметници и занаяти, които биха могли да послужат като отправна точка за развитието на инициативата за екотуризъм;
3. Определили са паркови райони и възможности за развитие на инфраструктурата на туризма, туристическата информация и допълнителни туристически дейности;
4. Развили са работни отношения с местни представители на Българския туристически съюз за подобряване и поддържане на мрежата от пътеки и маршрути в Националните паркове;
5. Определили са нуждите от развитие на специализирани туристически услуги и от създаване на възможности за наблюдение на птиците и на дивата природа, планинско колоездане, алпинизъм и др.;
6. Изтъкват ролята на местните общности във всички бъдещи дейности за развитието на туризма във и извън парка;
7. Започнаха да развиват взаимоотношения с частния сектор, действащ във и извън Националните паркове;
8. Започнаха да съгласуват развитието и маркетинга на туризма със съответните национални власти (Министерство на икономиката) и националните асоциации за

туризъм (Българска асоциация на туристическите агенции и Българска асоциация за алтернативен туризъм).

Проектът “Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж” работи с екипите на Националните паркове за разгръщане на инициативата за пилотен екотуризъм в общностите около всеки парк. Районите на пилотния проект са групирани за улесняване на поддръжката и услугите, както и за улесняване на планирането, комуникациите, работните групи, рекламата и маркетинга и на информирането и обучението на обществеността.

С тази цел проектът “Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж” подготви създаването на местни (еко)туристически асоциации (съставени от местни представители на властта, частния сектор и Националните паркове), за да:

- ◆ прегледа възможностите за развитие и маркетинг на екотуризма, включени в програмите за туризъм на двета пилотни района;
- ◆ да се установят параметрите за участие в асоциацията. Да се развият изискванията за членство. Да се определят ползите и отговорностите за членовете на асоциацията;
- ◆ да се развие местна (регионална) маркетингова стратегия и да се направи план на действие за популяризирането ѝ с участието на членове от асоциацията;
- ◆ да се определят проектите за развитие на туризма, свързани с Националните паркове. Те могат да включват, без да се ограничават с това, развитие на пътищата и пътеките, маршрути за екскурзии, възможности за наблюдение на дивата природа, образователни и разяснятелни програми, обучение на водачи, специализирани планински служби и т.н.

В резултат на тези действия по планирането и организацията, проектът “Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж” се очаква да финансира развитието на дейностите по маркетинга и реклами (материали, обучение, пътувания и др.) и да подпомогне осъществяването на предварително одобрените опити за развиващ парковия туризъм.

В допълнение, проектът “Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж” се очаква да организира практиката на 12 студенти магистърска степен от Университета “Джордж Вашингтон”. Студентите ще проведат двуседмична екотуристическа практика като консултанти в двета пилотни района. Те ще сътрудничат:

- (1) за изработването на оценка за наличните по места услуги и възможности за екотуризъм, както и за възможностите за връзка с Националните паркове;
- (2) на местните асоциации по туризма да изградят и структурират по важност различните аспекти на реклами и маркетинга си, както и
- (3) да се разработят насоките и общия план за рекламните и маркетинговите материали - печатни и Интернет-публикации, а където е възможно да разработят някои от тези материали или примерни такива.

За да бъде улеснено постигането на целите и задачите на тази пилотна програма за еко-инициатива, проектът “Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж” се нуждае от сътрудничеството на **професор Доналд Е. Хокинс** - Айзенхауер - професор по “Политика на туризма” при Катедрата по “Управление на туризма и гостоприемството”, Факултет по бизнес и обществен мениджмънт на Университета “Джордж Вашингтон”.

За да се осигури краткосрочното техническо сътрудничество от 30 април до 10 май 2001 г., е необходимо да се изпълнят следните задачи:

Задачи

1. Да се посетят пилотните райони за запознаване с:
 - а) предварителните етапи от създаването на местните асоциации по туризма;
 - б) ролята на персонала на Националните паркове и функциите му на местно ниво;
 - в) някои от възможностите за туризъм по места, споменати в направените инвентаризации;
 - г) местното общинско ръководство.
2. Да се подпомогнат служителите на проекта да определят и оценят възможностите за връзка на международно ниво с агенциите и организациите за маркетинг и реклама.
3. Запознаване с някои ключови агенции и организации за маркетинг и реклама на туризма на национално ниво.
4. Да се подготви представяне с нагледни материали (чрез слайдове) на международния екотуризъм и ролята, която той играе в международната икономика. Да се предвидят специфични примери за екотуризъм, развит на основата на сътрудничеството с планините, защитените райони и биологичното разнообразие на дивата природа.
5. Да се подпомогне воденето на опознавателни, ориентирани срещи с ключови асоциации за екотуризъм от Националните паркове "Рила" и "Централен Балкан" (поотделно), за да бъдат обяснени някои от принципите на екотуризма, международните очаквания в областта на туризма и възможностите за маркетинг.
6. Да се организират срещи със съветниците, консултантите и доброволците по проекта за екотуризъм, за да се обмисли практиката на студентите, запланувана за 3-16 юни.
7. Да се подпомогне проекта при определяне компонентите на стратегията за маркетинг и развитие на местния (регионалния) екотуризъм.
8. Да се изготвят препоръки за критериите за избор на участниците за учебното пътуване в САЩ.
9. Да се направи предварителен преглед и оценка на пилотната стратегия и дейности на проекта за екотуризъм.

Резултати

1. Представяне чрез слайдове, предназначено за българска публика, ориентиращо в международния опит в областта на екотуризма, свързан най-вече с планините, защитените райони и опазването на биологичното разнообразие.
2. Цели, резултати и програма на теренната практика през юни.
3. Изложение на компонентите на стратегията за маркетинг и развитие на местния (регионалния) екотуризъм.
4. Кратък доклад за дейностите, проведени в България, илюстративни материали, програма на студентската практика, мисли и наблюдения върху пилотните стратегии и дейности на проекта за екотуризъм.

3 -16 юни 2001 ГОДИНА - КОНСУЛТАНТСКА ПРАКТИКА В ОБЛАСТТА НА УСТОЙЧИВИЯ ТУРИЗЪМ

Професор Хокинс ще придружи дванадесетте студента магистърска степен от Университета "Джордж Вашингтон" по време на практиката им, без да ангажира

проекта "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" с допълнителни разноски. Проектът "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" ще покрие пътуването в страната, превода и ежедневните разходи на студентите и на професор Хокинс.

Професор Хокинс и Проектът "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" ще уточнят преди пристигането всички детайли, касаещи практиката, включително възложените задачи на студентите, основните и допълнителните им дейности, както и крайните резултати (продукти) от практическото им обучение.

За целите на този проект ние предвиждаме сътрудничество от страна на студентите при изработването на:

- ◆ оценка за възможностите и трудностите за екотуризъм на местно ниво;
- ◆ пилотни маркетингови стратегии за екотуризъм и парковите продукти разработени по време на практиката;
- ◆ пилотни маркетингови материали за тестване на българския и на външния пазар;
- ◆ определяне на международните пазарни и реклами контакти и сътрудничество при тяхното установяване.

Септември 2001 - УЧЕБНО ПЪТУВАНЕ В ИЗТОЧНАТА ЧАСТ НА ЩАТА ТЕНЕСИ

Проектът "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" е спечелил субсидията на Американската агенция за международно развитие. Субсидията ще бъде използвана, за да се организира учебно пътуване за развитието на туризма в малки общности и рекламирането на провинциалните райони на Източен Тенеси, граничещ с Националния парк "Грейт Смоуки Маунтинс". Учебната обиколка ще изследва различните аспекти на развитие на регионалния туризъм, развитието и маркетинга на екотуризма в малките общности, както и програмата за субсидиране, разработена от общността на Тенеси.

Проектът "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж" ще помоли студентите и професор Хокинс да проучат начините, чрез които участниците в българската учебна обиколка биха могли да се възползват от американския опит (споменатото по-горе учебно пътуване), като бъдат подпомогнати участниците да развият, определят и анализират специфични теми, върху които би могла да се фокусира учебната обиколка.

График

Заминаяне от САЩ - 29 април;

Пристигане в София, България - 30 април

Ориентиране в обстановката и подготовка за теренната обиколка - 2 дена;

Пилотен район на Национален парк "Рила" - 2 дена;

Пилотен район на Национален парк "Централен Балкан" - 2 дена;

Срещи на национално равнище и примерен доклад - 4 дена

Заминаяне - 10 май

Обща заетост - 10 ДЕНА

**Практика на студенти от Университет "Джордж Вашингтон"
България, 3-16 май 2001 г.**

График

Дата	Дейност	Място	Отговаря
3 юни 19:30	Пристигане и настаняване в София Среща с Питър Хетс, КГ и ДХ	София	ARD
4 юни - сутринта	Представяне и запознаване с Проекта ОБРИР, пилотните проекти, очакванията от тяхната работка	Офиса на ARD	ARD
- след обяд	Запознаване с МОСВ и Мин. на Икономиката	Офиса на ARD	
- по-късно	Запознаване с парковете	Офиса на ARD	
	Разходка в центъра на София		
5 юни - сутринта	Пътуване до пилотните райони и настаняване	Самоков	Камелия,
- 14 часа	Среща с инициативната група	Калофер	Нели
- 16 часа	Работа в малките работни групи		
- 18 часа	Публично представяне		
6 – 10 юни	Работа в работните групи по заданието на студентите	Самоков Калофер	Светла Нели
9 юни	Подготовка на семинара за туристическите продукти	Самоков	ДХ, Камелия
10 юни	Подготовка на семинара за туристическите продукти	Калофер	ДХ, Камелия
11 юни	Семинар	Калофер	ДХ, Камелия
12 юни	Семинар	Самоков	ДХ, Камелия
13 юни	Студентите работят върху докладите и представянето си	Самоков	Светла, Нели
	Представяне пред инициативната група		
	Публично представяне	Калофер	
14 юни - сутринта	Пътуване към София	София	ДХ
- 13.30	Среща с ДХ и КГ		
- След обяд	Подготовка на докладите		ДХ и ARD
15 юни - сутринта	Репетиция на презентацията	София	
- след обяд	Презентация пред USAID и други		
- вечерта	"Другарска среща"		
16 юни	Отпътуване от страната		

Приложение 3

Power Point Презентация

**Работни срещи: Национални паркове
и биологично разнообразие в България**

**16-17 май 2001 г., Самоков
18-19 май 2001 г., Калофер**

Екотуризъм

Стратегия за развитие в районите около Националните паркове в България

Професор Д-р. Доналд Е. Хокинс
Професор по управление на туризма
Университет "Джордж Вашингтон"

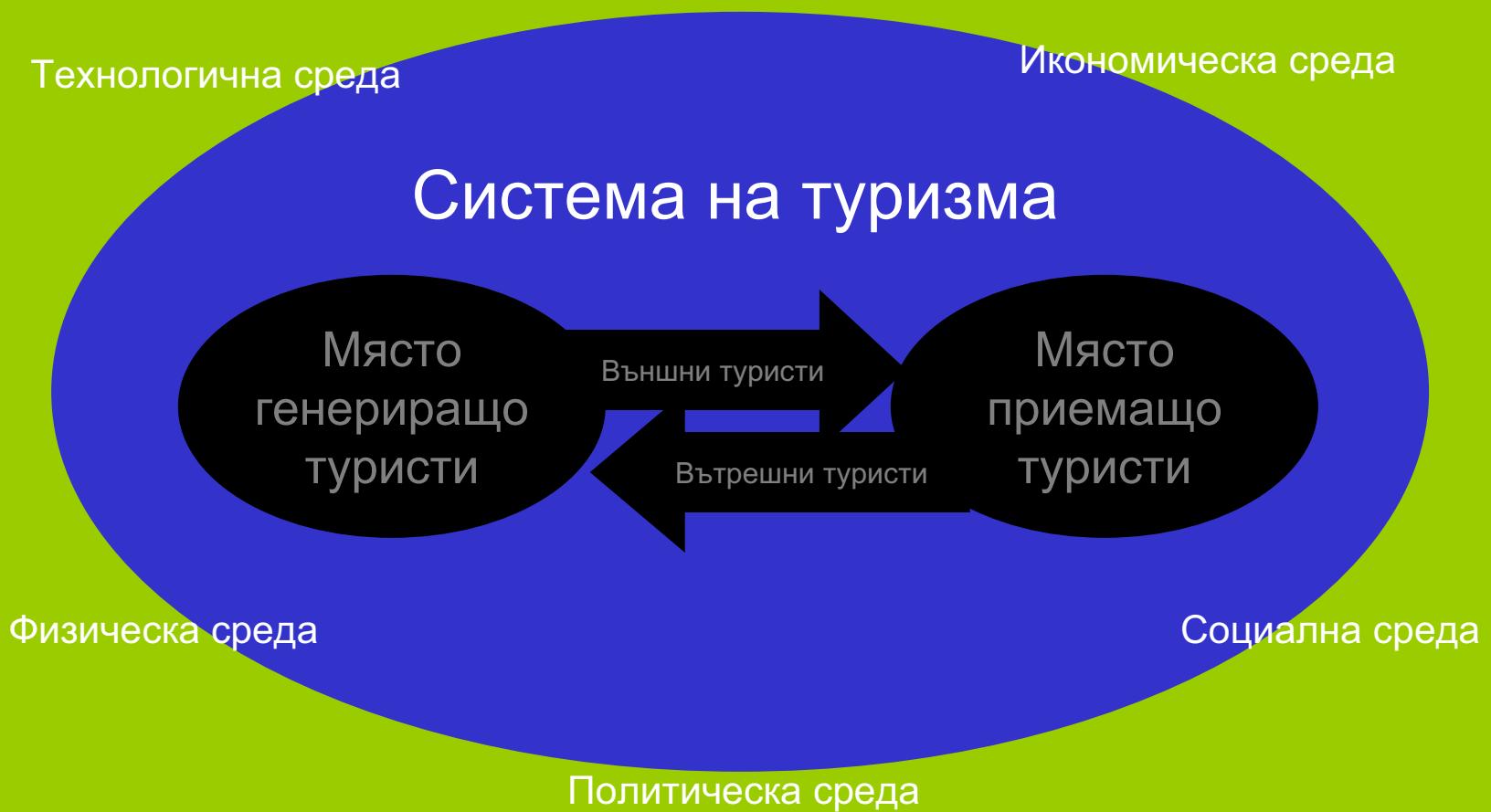
Верига за планински екотуризъм

Къде се намираме?

Кои са основните проблеми на екотуризма - проблеми или възможности - кои от тях можем реално да разгледаме в момента при наличните ресурси и конкурентна ситуация?

Какво е туризъм?

Източник: N. Leiper

Туристическата индустрия

Най-голямата индустрия в света

Международни пътувания

Пътуванията ще нарастват с 4.1% на година

Разходите ще нарастват с 6.7% на година

Източник: WTO Vision 2020

Туристическата индустрия

Най-голямата индустрия в света

Прогнози за 2001

- Туризъмът ще генерира 664 miliona посещения
- Туристите ще похарчат \$ 2.1 трилиона
- Капиталови инвестиции в туризма - \$ 657 милиарда
- Заети в туризма - 78 miliona души

Екотури ЗЪМ

Глобален поглед

Екотуризъм

Що е то?

- **Устойчив туризъм**
туризъм, който ползва природни или човешки ресурси, и допринася за устойчиво развитие.
- **Природен туризъм**
туризъм, който използва природни ресурси.
- **Екотуризъм**
социално-отговорен природен туризъм, който запазва природната среда и подпомага благосъстоянието на местните хора.

Екотуризъм

“Екотуризмът представлява пътувания до сравнително незасегнати и незамърсени природни територии с цел изучаване, разглеждане и наслада от природния пейзаж, растения и животни, както и от съществуващите културни обекти.”

Политика за природен туризъм

Екотуризъм

Основни принципи

Позитивна нагласа за опазване на биологичното разнообразие

Участие и оправомощаване на общностите

Екологично образование на участниците

Икономически успешен бизнес

Екотуризъм

На кратко за САЩ

- 8 милиона туристи (7%) с поне едно еко-пътуване
- Орнитотуристи
80 милиона американци –
\$14 милиарда за оборудване, пътуване и други разходи
- Леководолази
3 милиона леководолази в САЩ, 16% годишен прираст
500 хиляди нови леководолази годишно

Екотуризъм

Принципи

Природните, исторически, културни и биологически ресурси, използвани от туризма се запазват за продължително използване в бъдеще, като продължават да носят ползи на обществото в настоящето.

Развитието на туризма се планира и управлява така, че да не създава сериозни икономически, екологични и обществено-културни проблеми в местните общности.

Качеството на околната среда в туристическата зона се поддържа и подобрява, когато е необходимо.

Поддържа се високо ниво на туристическо удовлетворение, така че туристическите дестинации да запазят своите пазарни позиции и популярност.

Ползите от туризма се разпределят сред обществото.

Екотуризъм

Инструменти за планиране

Планиране в екотуризма

Участници

- Потребители
- Местно население
- Правителства
- Обществени организации
- Образователни институции
- Частен сектор (транспорт, настаняване, изхранване, доставчици)
- Финансови структури
- Агенции за развитие
- Неправителствени организации

Планиране в екотуризма

Правителствени инструменти

- Политика и стратегия
- План за развитие на туризма
- План за управление на ЗТ
- План за посетителско ползване
- Закони, нормативни актове
- ОВОС
- Концесии / Лицензи
- Земеползване / Зониране

- Инструменти за земеползване
- Комитети
- Данъци, стимули, кредити
- Управление на приходите от такси
- Достъп / Инфраструктура
- Маркетинг / Реклама
- Обучение / Подготовка на кадри
- Прилагане / Одити

Планиране в екотуризма

Икономически инструменти

- Бизнес / Маркетинг план
- “Добри практики” / Устави / Стандарти
- Еко-одит
- Акредитация / Контрол
- Сертифициация от независими институции
- Групи за разработване на продукти
- Развитие на човешките ресурси

Изтапиран е в екотуриз Минструменти за развитие

Данъчни облекчения — гратисен период за данъците върху собствеността

Данъчни кредити — за частни инициативи в опазването на околната среда

Нисколихвени заеми — проекти за реставрация и обновяване

Развитие на клъстъри — опазване на откритите пространства

Данък туризъм — финансиране придобиването на обществени земи

Прехвърляне на данък върху недвижими имоти — финансиране придобиването на земи

Общински акции — събиране на финансови средства за придобиване на земя

Прехвърляне на дългове & облекчения за опазване на околната среда

Планиране в екотуризма

Обществени инструменти

- Организация: изграждане на екип
- Ситуационен анализ:
инвентаризация на продуктите и проучване на пазара
- Създаване на представа за бъдещето
- План за действие и приложение на плана
- Постоянен мониторинг и периодични оценки

Планиране в екотуризма

Екологична сертификация

- Туризъм - интереси в природоопазването
- Доброволчески акции - дългосрочно участие и подобрения
- Пазарен потенциал
 - Добри връзки с обществеността / “добър съсед”
 - Повишаване информираността на потребителя

Планиране в екотуризма

Екологична сертификация - ЗАЩО?

- Повишаване на общественото природоопазване - производители, правительство, потребители
- Въвличане на малките и средни предприятия в дейности по опазването на околната среда
- Подобряване на екологичните показатели, особено в териториите, на които липсва такава защита
- Информационна клирингова къща за потребители, производители и пр.

Източник: UNEP Еко-етикети в туристическата индустрия, 1998

Устойчив туризъм

Сертификация

- Сертификация на устойчив туризъм. “Зелена” програма за сертификация, разработена в Коста Рика и прилагана в други латиноамерикански страни
- **Зелен глобус** (международнa)
- **Инициатива на туроператорите**. Съвместна програма на UNEP, WTO и UNESCO.
- **Син флаг** (Европа): Сертификационна програма, лансирана от Фондацията за екологично обучение в Европа, неправителствена организация с основна цел опазването и отговорното ползване на плажовете в Европа
- **“Зелено участие”** (Европа): Сертификационна програма, разработена от екологичния отдел на Европейската асоциация по голф
- **Екотел** (международнa): разработена от HVS Eco Services, отдел за екологична консултация на HVS, за целите на хотелиерската индустрия
- **Устав на Еко-туроператорите** (регионална): устав, разработен през 1991 г. от Асоциацията по Екотуризъм на Австралия, за създаване на етика и стандарти в екотуризма, както и за подпомагане на разбирането и взаимодействието между туристи, приемащи общности, туристически индустрии и правителствени природозащитни групи.

Екотуризъм

Тенденции

Потребители

- Сегментиране
- “Озеленяване” на индустрията
- Независимост
- Активност и участие

Индустрии

- Големи срещу малки
- Еко-хотели
- Конкуренция
- Идентичност на търговската марка

Екотуризъм

Тенденции

- Световният съвет за пътуване и туризъм прогнозира 10-15% годишен РАСТЕЖ на екотуризма {Положително въздействие, есента 1997}
- Отдихът на открито, приключенските пътувания и природния туризъм са генерирали ПРИХОД от над \$10 милиарда през 1998.
{Adventure Travel Society}

Екотуристи

Класация на дейностите

Скално катерене	45
Рафтинг	35
Къмпинг	23
Колоездене	18
Наблюдение на животни	14
Каяк	12
Посещение на паркове	12
Ски	11
Пешеходен туризъм	10
Кану	10
Туинг	10
Плаване	10
Други водни спортове	10

Източник:
North American Ecotourism Markets, Pamela Wright, 1996

Екотуристи

Платежоспособност

	<u>Обикновен потребител</u>	<u>Опитен екотурист</u>
\$500.00	15%	7%
\$501 - \$1000	25%	29%
\$1001 - \$1500	21%	26%
\$1501 - \$2000	16%	21%
\$2001 - \$3000	14%	16%
\$3001 - \$5000	6%	7%
\$5000+	2%	1%

* за период от 7 дни

Източник:
North American Ecotourism Markets, Pamela Wright, 1996

Приключенски туризъм

- **Определение**

Туристически дейности със силна доза физическо напрежение и елемент на истинска или въображаема опасност {WTO}.

- **“Лека” форма на приключенски туризъм**

катерене, наблюдение на птици, наблюдение на животни, риболов и др.

- **“Тежка” форма на приключенски туризъм**

рафтинг, скално и планинско катерене, лов, подводно гмуркане и др.

Планински екотуризъм

- Насочен предимно към приключенски дейности със слабо въздействие върху околната среда
- Известна доза риск (напр. разреден кислород, пресечен терен)
- Културни - трекинг, примитивни местности, лечебни райони, горещи извори
- Приключенско ориентирани водни (каяк, рафтинг), наземни (планинско катерене, ходене със снегоходи, ски бягане) и въздушни (въздушно наблюдение на животни, летене с въздушен балон)

Планински екотуризъм

Насоки

- Атракциите се основават на природни забележителности
- Трябва да съчетават защитата на природните ресурси с нуждите на местното население и желанията на туристите
- Културното наследство е често ключово за привлекателността на планинския район

Планински екотуризъм

Примери

Планински екотуризъм

Европейския пример

Концентриран в Алпите и по-ниските планински вериги
(Пиринеи, Карпати, Татри, Апенини, Балкани и др.)

Нови прояви на планински екотуризъм

Акцентира се на малки по мащаб приключенски и културни дейности

Подобно развитието на планинския туризъм в САЩ

Планински екотуризъм

Връх Пинатубо

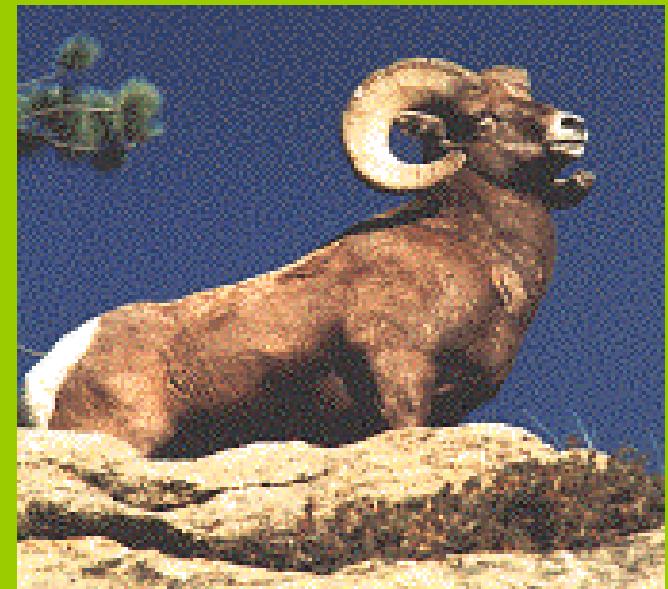
- Цел: Да се подобри качеството на живот на местното население
- Отделът по туризъм работи с местното население за по-лесно възприемане на наплива от чуждестранни посетители
- Нова планинска пътека с цел опазване на природния пейзаж
- Нова стратегия за развитие на туризма
- Резултати
 - Нов посетителски център от дарения, фото музей
 - 1200 туристи на месец
 - Местните хора получават средно 3,000 Р на месец за водачески и други услуги

Планински екотуризъм

Парка Естес, Колорадо

- Местни ресурси - диви животни
- Частните проекти намаляват зимните обиталища
- Съвместен проект с парковите служби
- 0.25% данък върху продажбите за финансиране придобиването на земя
- Деяности на парка за стимулиране и удължаване на туристическия сезон

Wildlife, Estes Park, CO

Съвместна дейност с управителите на обществените земи

Планински екотуризъм

Ред лодж, Монтана

- От минно дело към туризъм
- “Фестивал на нациите”
- Клуб на момчетата и момичетата
- Програма за водни преби
- Корпорацията Beartooth Front
- Необходимост от оправомощяване на обществеността

Ред лодж, Монтана

Ролята на неправителствените организации

Научна дейност

Интегриране на научните изследвания в природозащитата с планирането в екотуризма - Конференция на AAAS за културния туризъм в новото хилядолетие, Панама, 1998

- Стратегически алианс (TCR) Туризъм-Природоопазване-Туризъм
- Дизайнерски екип на TCR, начело с Франк Гери

Conservation International

Стандарти за еко-туроператори

Conservation International

Фирмена политика

- Създаден комитет по стандартите
- Използване на местни транспортни услуги
- “Отворена” комуникация с клиенти, доставчици и персонал
- Персонал и партньори - информирани и компетентни
- Принос към социални и природозащитни каузи

Conservation International

Маркетинг

- Постоянно насърчаване спазването на стандартите
- Екологични въпроси в маркетинга
- Рекламни материали

Conservation International

Дейност на туроператорите

- Информация за местни природозащитни проекти
- Посещения на защитени територии в туристическите пакети
- Възможности за работа и/или бизнес за местни хора
- Предимно местни хранителни услуги
- Предвиждане на вегетарианска храна
- Осигурено обучение по хигиена

Conservation International

Дейност на туроператорите

- Насърчаване на доставчиците за подобряване на социалните и екологични стандарти
- Максимален размер на туристическите групи
- Ползване на местни водачи
- Съотношение водачи - туристи
- Забранена продажбата на застрашени видове
- Насърчаване на доставчиците да не улавят и да не се отнасят лошо с дивите животни

Conservation International

Насタンяване

- Хотели с капацитет не повече от 30 стаи
- Предимно местна собственост
- Пресъздаване на местния бит
- Не всекидневна смяна на спалното бельо
- Управление на отпадъците и ресурсите
- Коректност към персонала

Conservation International

Управление

- Местно участие и контрол
- Претеглена стойност
- Конфликти: правителство, частен сектор, общности, неправителствени организации
- Риск или автентичност
- Хората или околната среда

Предизвикател

ствата

- Туризмът е световен феномен; общностите не могат “да си играят” на туризъм
- Цената на пътуването налага конкурентоспособност
- Продава се преживяване, а не вещ
- Прилага се концепцията за степента на поносимост от общностите
- Необходимост от конкуренция в частния сектор
- Сътрудничество между обществения и частния сектор
- Инфраструктурата има съществено значение

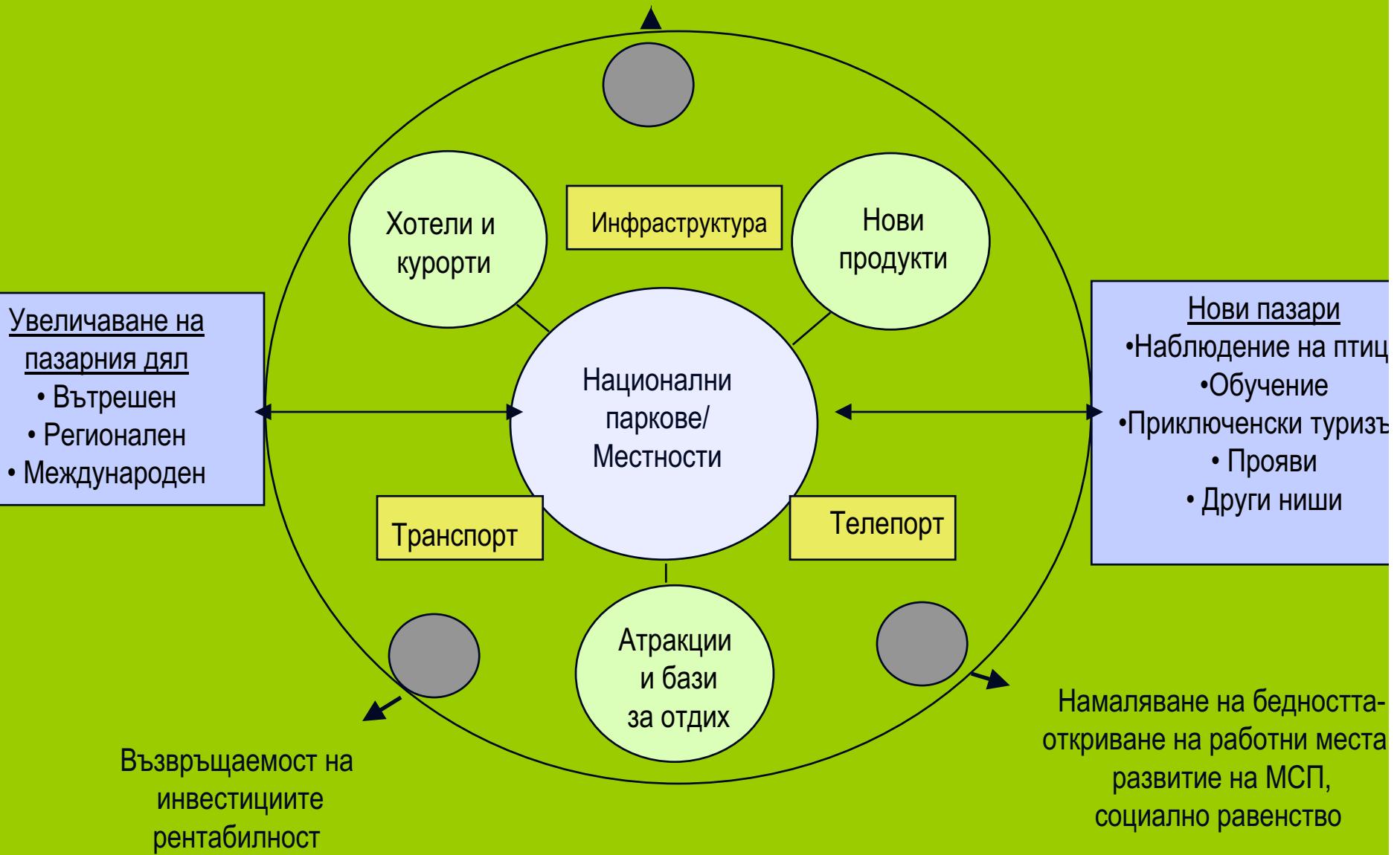
Още предизвикателства

- Подготовка в сферата на услугите
- Малки групи от населението
- Ограничени финансови средства
- Отдалеченост от транспортната мрежа
- Неправилно разбиране за туристическата индустрия
- Конкуренция със съседите
- Лидерство
- Опазване на околната среда
- Комуникации и научни изследвания

Планински екотуризъм в България

Зашита, опазване и подсилване на културните и природни ресурси

Какво искаме да постигнем?

Споделено представа за желаното
бъдеще на пилотния район

Виждане за бъдещето

“Годината е 2006. Екотуризмът в България процъфтява! Местното население, общините, частният сектор и ръководството на Националния парк се радват на жизненоважната роля на екотуризма в устойчивото развитие.” Опишете вашето виждане от гледна точка на желани пазарни позиции, предлагани продукти и показатели за успех.

*Кои са общите идеи
в представите ви за бъдещето?*

Гласувайте за най-приоритетните според вас идеи от списъка. Вземете предвид следните критерии:

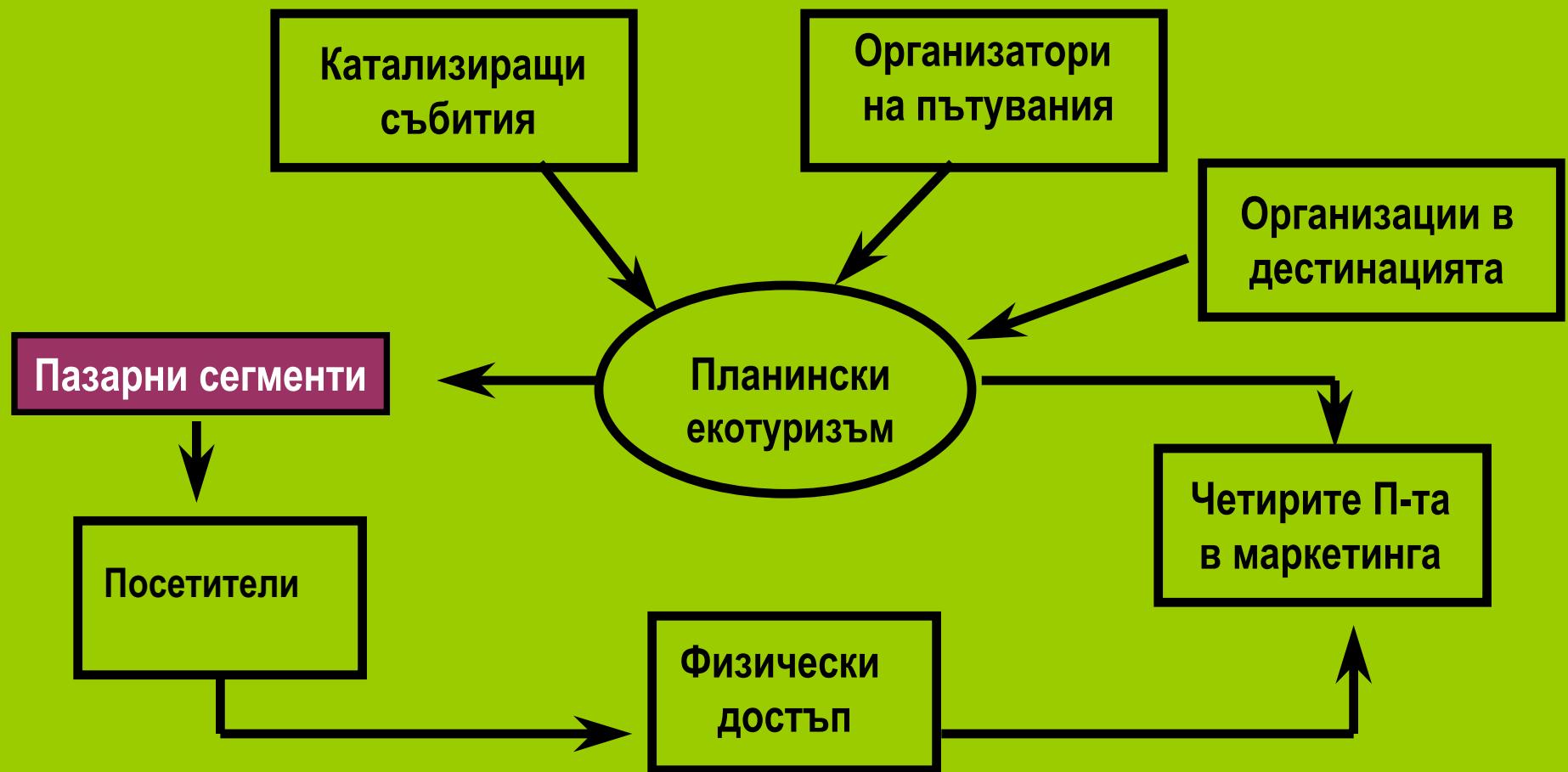
- Потенциал за създаване на обществени/частни партньорства с Националните паркове, изпълними в краткосрочен план при наличните ресурси
- Способност за получаване на обществена подкрепа, стимулиране на икономическото развитие и намаляване на бедността
- Съответствие с целите на устойчивото развитие и опазването на биологичното разнообразие

Как да го постигнем?

Помислете за действия и стратегии,
които са реалистични, постижими и се
градят на консенсус.

Конкурентни мрежи

Туристическо търсене и предлагане

План за действие

Кои дейности с първостепенно значение могат да се предприемат в рамките на конкурентните мрежи, включително сътрудничество на Националните паркове и останалите участници?

Опишете дейностите и очакваните резултати.

Следващи стъпки

- Да се създадат работни групи по прилагане на дейностите с първостепенно значение, заедно със студентите на консултантска практика през първите две седмици на месец юни
- Да се планират прояви за отбелязване на Годината на екотуризма и Годината на планините през 2002.

International Year of
MOUNTAINS

International Year of Ecotourism
2002

ARD – България

Проект

**“Опазване на биологичното разнообразие
и икономически растеж”**

Спонсориран от Американската агенция за международно развитие
и Правителството на България

**Доклад
за проведена работна среща “Екотуризъм”
Община Самоков, 16-17 май 2001г.**

Докладът е подгответ от Нели Георгиева – консултант

На 16 и 17 май 2001г. в с. Мала Църква, Община Самоков се проведе работна среща “Екотуризъм” като част от програмата за развитие на екотуризма в общината. Срещата беше инициирана от Дирекцията на Национален парк “Рила” в сътрудничество с ARD.

Програмата за срещата беше съставена след проучване на потребностите на Инициативната група за екотуризъм и идентифициране на необходимостта от изясняване същността и стандартите на екотуризма, информиране за съществуващи практики по света, както и необходимостта от изясняване на приоритетите и планиране дейността на Инициативната група.

Участие в срещата взеха представителите на Инициативната група за екотуризъм в Община Самоков – частни предприемачи хотелиери и ресторантъри от с. Мала Църква, с. Говедарци, с. Бели Искър, представители на Община Самоков и на Дирекцията на Национален парк “Рила”, а също и представители на ARD. Като консултант на Инициативната група за екотуризъм беше поканен професор Дон Хокинс от Университета “Джордж Вашингтон”.

Първият етап от работната среща беше насочен към споделяне на факти и гледни точки за развитието на Инициативната група за периода между двете срещи – от началото до средата на месец май. Участниците споделиха, че най – важните събития са били:

- Повишаването на активността на участниците в Инициативната група;
- Подобряването на координацията между заинтересованите страни;
- Информирането на хора от селищата около парка за намеренията на Инициативната група;
- Събирането на снимков и информационен материал, представящ възможностите за развитие на туризъм в селищата около парка;
- Провеждането на среща на Инициативната група за обсъждане на събранныте материали и споделяне на идеи.

На следващият етап професор Дон Хокинс представи концепцията и стандартите за развитие на екотуризъм, както и практики от опита в тази сфера по света.

Презентацията предизвика *дискусия по основните въпроси*, поставени от Инициативната група:

- Какъв е опитът от прилагането на програми за развитие на екотуризма по света;
- Как и къде е възможно да се търси информация за пазара на туристическите услуги;
- Каква е функцията на стандартите на продуктите и услугите на Екотуризма;
- Кои са показателите, определящи качеството на продуктите и услугите;
- Каква е спецификата на транспортните услуги в екотуризма и как те се интегрират в продуктите и услугите;
- Съществува ли описание на опита на други сродни паркове в областта на екотуризма;
- Как се структурират услугите в туристическия пакет.

Възможностите за развитие на екотуризма на основата на сътрудничеството с Национален парк "Рила" бяха определени от гледна точка на:

- Инициирането на събития / специален тематичен уикенд, демонстрация на занаяти, честване на събития в парка/;
- Необходимост от тестване на продуктите и услугите първоначално на българския пазар;
- Обособяване на селищата около парка като входове към Национален парк "Рила".

Беше изяснено, че при планирането на дейностите за екотуризъм могат да се използват подходите:

А/ Проучване на пазара и потребностите на групите, към които са насочени продуктите и услугите.

Б/ Планиране въз основа на съществуващия добър опит /планиране с отправна точка/.

Една от основните потребности на Инициативната група беше очертаване на пътя, който всички заинтересовани от развитието на екотуризма трябва да извървят, определянето на началото и етапите на пътя.

За тази цел на участниците беше предоставена възможността да споделят и да обсъждят *представата си за бъдещето на техния бизнес през следващите 7 години*. Общата визия за бъдещето включва идеите за запазване на природата и околната среда, подобряване на услугите и на условията за тяхното предлагане, изграждане на парковата инфраструктура, подобряване на уменията за работа с туристи, развитие на сътрудничеството между парка и местната общност, увеличаване броя на туристите и заетостта на базата.

Въз основа на тази обща представа бяха определени и *целите на Инициативната група за екотуризъм*:

- Опазване на природата;
- Развитие на партньорството;
- Професионализация и развитие на уменията;
- Повишено участие на Общината;
- Подобряване на инфраструктурата;
- Финансово осигуряване на дейността;
- Подобряване на правната рамка за развитие на екотуризма;
- Съвместна работа за осъществяване на стратегически маркетинг и формиране на туристически продукт;
- Повишаване сигурността за туристите.

След процес на приоритезиране, като най-важни за Инициативната група цели бяха определени:

1. *Опазване на природата и развитие на сътрудничеството между парка и местната общност.*
2. *Изработване и маркетинг на продукти.*
3. *Осигуряване на информационни ресурси и подобряване на инфраструктурата.*

Инициативната група предложи конкретни дейности, които могат да допринесат за осъществяването на съответната цел.

Дейности за постигането на цел 1

- Обучение на местните хора от Дирекцията на Националния парк;
- Изработвана табелки за правилата на поведение на туристите в парка;
- Изготвяне на кътове за отдих;
- Поставяне на маркировка;
- Организиране на акции за почистване около територията на Парка;
- Прилагане на принципа "Внасяш – изнасяш" за твърдите отпадъци;
- Популяризиране и интерпретация на Парка;
- Информиране за редки и застрашени видове;
- Популяризиране на нормите за ползване продуктите на Парка;
- Организиране на празници за отбелзване ценностите на Парка;
- Ограничаване достъпа на автомобили.

Дейности за постигането на цел 2

- Проучване спецификата на търсенето и предлагането на туристическите продукти и услуги;
- Обучение за създаване на продуктите;
- Довършване на наличната инвентаризация и обобщаване на информацията;
- Разработване компонентите на представяне на Парка;
- Набиране и обучение на водачи;
- Проучване и идентифициране на нови идеи сред местната общност и парка.

Дейности за постигането на цел 3

- Обобщение на информационните материали;
- Подготовка на информационна брошура;
- Организиране на акции за почистване;
- Проучване пътя на информацията да потребителите;
- Поставяне на информационни билбордове за Парка;
- Създаване на база-данни;
- Изграждане визията за Информационен център;
- Координиране на идеите за подобряване на инфраструктурата с местната власт;
- Създаване на стратегия за връзки с обществеността;
- Създаване на страница в Интернет с възможностите за резервация

По всяка от приоритетните цели бяха формирани работни групи, които подготвиха план за действие с определяне на основните задачи, дейности и отговорности.

План за действие по цел 1: "Опазване на природата и развитие на сътрудничеството между парка и местната общност"

Работна група – Красимир Рунтов, Николай Джамбазки, Емил Богданов

Подцели	Действия	Отговорности
<i>Подцел 1:</i> Повишаване доверието на хората от местните общности към Парка чрез обучение и информиране.	<ul style="list-style-type: none"> • Популяризиране на Плана за управление на Парка • Екологично образование 	Началник ПУ Красимир Рунтов
<i>Подцел 2:</i> Подобряване на инфраструктурата на Парка чрез сътрудничество с местната общност	<ul style="list-style-type: none"> • Ангажиране на местните общности в изграждането на инфраструктурата 	Е. Богданов
<i>Подцел 3:</i> Иницииране и организиране на специални събития.	<ul style="list-style-type: none"> • Проучване на местните традиции • Популяризиране и организиране на празници, свързани с опазване на природата • Отпразнуване откриването на входовете на Парка 	Кмет Община Самоков Н. Джамбазки Началник ПУ, ДНП – връзки с обществеността ДНП

План за действие по цел 2: "Изработване и маркетинг на продукти"

Работна група – Христо Конярски, Христо Заркин, Лъчезар Стефанов

Подцели	Задачи	Отговорности
<i>Подцел 1:</i> Повишаване на уменията за създаване на туристически продукт	<ul style="list-style-type: none"> • Обучение за същността на туристическите продукти и количествените и качествени показатели, на които трябва да отговарят • Подготовка на Наръчник за създаване на туристически продукти. 	
<i>Подцел 3:</i> Проучване на пазара и маркетинг	<ul style="list-style-type: none"> • Проучване потребностите на пазара и хактеристиките на посетителите на Националния парк и на техните нужди • Интернет страница 	
<i>Подцел 4:</i> Проучване пътя на продукта до пазара	<ul style="list-style-type: none"> • Проучване възможностите за създаване на собствена туроператорска агенция • Идентифициране на подходяща съществуваща агенция 	

Препоръки за туристическия продукт:

- Да отразява местните забележителности и уникалното природно и културно наследство;
- Да включва посещение в НП "Рила";
- Да отговаря на високия стандарт за качество на екотуризма.

План за действие по цел 3: "Осигуряване на информационни ресурси и подобряване на инфраструктурата"

Работна група – Любка Кьосева, Людмила Стойкова, Иван Стойнев, Владимир Чапкънски

Подцели	Дейности	Отговорности
<i>Подцел 1: Създаване и усъвършенстване на базата - данни</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Допълване и усъвършенстване на съществуващата инвентаризация • Създаване на единен формат на описание на обектите • Въвеждане на информацията в подходяща база-данни 	Людмила, Иван, Николай Дон Хокинс Дон Хокинс Дон Хокинс
<i>Подцел 2: Подобряване инфраструктурата на селищата /инф. таблица, отпадъци, улици/</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Процедури за разрешителни за поставяне на информационни табла в селищата • Срещи с кметовете на населените места за управление на твърдите отпадъци • Предварително проучване на възможности за външно финансиране на инфраструктурни проекти 	Владимир Чапкънски Любка Кьосева, Владимир Чапкънски Любка Кьосева, Людмила Стойкова Камелия Георгиева, Любка Кьосева
<i>Подцел 3: Създаване на Информационен център</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Проучване на възможностите • Разработване на стратегия 	Владимир Чапкънски
<i>Подцел 4: Разработване на стратегия за връзки с обществеността</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Подготовка на календар на събитията • Предоставяне на информация на местната власт за резултатите от посещението на специализантите от САЩ • Информиране на населението от селищата 	Людмила Стойкова Любка Кьосева Владимир Чапкънски

Работните планове на групите бяха представени и обсъдени от всички членове на Инициативната група. Решено беше, че те ще бъдат доразвити и усъвършенствани.

В края на работната среща Инициативната групи определи своите най-важни следващи стъпки:

- Работна среща на 29 май 2001г. за развитие на плановете и подготовка на срещите със специализантите от САЩ.
- Осъществяване на контакти с Техникума по туризъм в Самоков.
- Привличане на нови хора към осъществяването на конкретните дейности.

Изводи и препоръки

1. Поставено е началото на консолидирането на групата. Участниците се идентифицират в по-висока степен като инициативна група. Групата е провела планираната на предишната среща инициатива за събиране на информационни материали, представящи техния бизнес.
2. Необходимо е да се дискутират *границите на групата*, тъй като на този етап не е целесъобразно прекомерно разширяване на участието – твърде широкото участие може да доведе до загуба на усещането за авторство върху процеса на създаване на продуктите и до неяснота при поемането на отговорности. Друга съществена опасност при твърде широко активно участие в групата е появата на вътрешна конкуренция, която по принцип е полезна, но на този ранен етап може да доведе до негативна динамика в групата. От тази гледна точка полезно би било наличието на консолидирана *активна група*, която да привлече нови участници при обсъждането и изпълнението на *конкретни планирани дейности*.
3. Началниците на Парковите участъци трябва да бъдат консултирани за стъпките при привличане на обществеността, за да имат ясна представа за отделните етапи и необходимостта от тяхното прилагане, а също и за предимствата и недостатъците от прилагането на конкретни методи за работа с обществеността. Тази оценка на методите и подходите на работа с обществеността се налага и поради факта, че пилотния проект в Община Самоков се реализира в няколко селища.
4. Съществуват очаквания към стажант – консултантите на професор Дон Хокинс. Важно за Инициативната група ще бъде организирането на общ процес на работа по време на техния стаж, процес който ще позволи на хората да се виждат всеки ден и да споделят напредъка и трудностите в работата на групите. Ако процесът се основава само на работата на отделните групи и се предвижда само една финална среща, вероятно ще има изработени продукти, но ще се създаде и задълбочи и диференциацията на съществуващата група.
5. Инициативната група трябва да разполага с предварителната тематична програма на проф. Хокинс и неговите стажанти, за да могат да се формират работните групи по отделните проекти, при необходимост да бъдат поканени и нови хора, да се съобрази личното време на всеки от участниците / процесът на работа ще бъде продължителен и ще изисква добра предварителна координация/.
6. По време на срещата беше заявлена потребността от информиране и обмяна на опит с общини, в които има развит екотуризъм. Тъй като този вид туризъм е нова практика в България, добре би било Инициативната група да осъществи срещи с представители на Инициативната група в НП "Централен Балкан", на Пирински туристически форум. Тези срещи трябва да бъдат осъществени на малко по-късен етап, за да се осигури автентичност на процеса на работа на отделните групи в началния етап от дейността им.

ARD – България

Проект

**“Опазване на биологичното разнообразие
и икономически растеж”**

**Спонсориран от Американската агенция за международно развитие
и Правителството на България**

**Доклад
за проведена работна среща “Екотуризъм”
Калофер, 18-19 май 2001г.**

Докладът е подгответ от Нели Георгиева – консултант

На 18 и 19 май 2001г. в Калофер се проведе работна среща “Екотуризъм” като част от пилотния проект за развитие на екотуризма в община Карлово. Срещата беше инициирана от Дирекцията на Национален парк “Централен Балкан” в сътрудничество с ARD.

Програмата за срещата беше съставена след проучване на потребностите на Инициативната група за екотуризъм и идентифициране на необходимостта от изясняване същността и стандартите на екотуризма, информиране за съществуващи практики по света, както и необходимостта от изясняване на приоритетите и планиране дейността на Инициативната група.

Участие в срещата взеха представителите на Инициативната група за екотуризъм в Калофер – частни предприемачи хотелиери и ресторантъри, представители на Кметство Калофер, на читалището в Калофер и на Дирекцията на Национален парк “Централен Балкан”, а също и представители на ARD. Като консултант на Инициативната група за екотуризъм беше поканен професор Дон Хокинс от Университета “Джордж Вашингтон”.

Първият етап от работната среща беше насочен към споделяне на факти и гледни точки за развитието на Инициативната група за периода между двете срещи – от края на месец април до средата на месец май. Според Инициативната група най-важните събития през този период са свързани с:

- Повишаването на обществения интерес към дейността на Инициативната група и към възможностите за развитие на туризъм;
- Повишаването на активността на участниците в Инициативната група;
- Осъзнаването на необходимостта от добро планиране и координиране на активността на заинтересованите страни;
- Съвместното участие на представителите на НП ”Централен Балкан” и инициативната група за екотуризъм при подготовката на публичната среща с консултанта за екотуризъм.

На следващия етап на работната среща професор Хокинс представи концепцията и стандартите за развитие на екотуризъм, както и практики от опита в тази сфера по света.

Основните препоръки към Инициативната група бяха свързани с необходимостта от промяна на гледната точка – от погледа назад към миналото да се опитат да изградят визия за бъдещето, като направят оценка на настоящето. Възможностите за развитие на екотуризъм се свързват със:

- сътрудничеството с Национален парк “Централен Балкан” и създаването на общ бизнес на местната общност на базата на предлагането на природен продукт;
- наличието на съхранени традиции и култура в града;
- възможностите за промоция на традиционни занаяти.

Първата стъпка от процеса на съвместно планиране беше създаването на визия за бъдещето на Инициативната група за екотуризъм. В резултат на споделянето на представите на всички участници в срещата за бъдещето, което желаят да постигне техният бизнес, бяха формулирани следните цели:

- Предлагане на повече туристически продукти;
- Разработване на туристически продукт, който представя традиционния бит, занаяти и празници;
- Изградена паркова инфраструктура;
- Запазване на природата;
- Развитие на туристически атракции;
- Привличане на повече туристи;
- Развитие на сътрудничеството между Национален парк “Централен Балкан” и местната общност;
- Подобряване на инфраструктурата;
- Развитие на туристическата информационна инфраструктура и подобряване на комуникацията с туристите;
- Подобряване на социалното положение / повищени доходи и инвестиции/.

Като приоритетни цели Инициативната група за екотуризъм определи следните цели:

1. *Опазване на природата и развитие на сътрудничеството между НП “Централен Балкан” и местната общност.*
2. *Повишаване на доходите и инвестициите чрез разработване на туристически продукти.*
3. *Развитие на туристическата информационна инфраструктура и подобряване на комуникацията с туристите.*

Инициативната група предложи конкретни дейности, които могат да допринесат за осъществяването на избраните приоритетни цели.

Дейности за осъществяване на Цел 1

- Създаване на ученически клуб “Зелени патрули”;
- Развитие на клубна дейност в Информационния център;
- Разработване на система за санкциониране на нарушителите и стимулиране на хората, които опазват природата;
- Огласяване и публичност на тези мерки;
- Въвеждане на екологично образование в училище;
- Съвместно отбелязване на празници и събития на Парка;

- Информиране на местните хора и туристите за ценностите на Парка;
- Неделно еко-училище;
- Сътрудничество с местната кабелна телевизия;
- Разработване на система за стимулиране на местни производители и предприемачи, които се придържат към екологичните стандарти.

Дейности за осъществяване на Цел 2

- Изясняване на концепцията за туристическите продукти;
- Представяне на традиционни занаяти и екологични продукти / “Улица на занаятите”/;
- Задълбочаване на инвентаризацията;
- Обобщаване и оформяне на резултатите от инвентаризацията;
- Идентифициране и описание на компонентите на представяне на Парка;
- Представяне на готовите продукти на пазара;
- Разработване на Наръчник за създаване на туристически продукти;
- Консултиране за възможни източници за финансиране;
- Обучение за бизнес – планиране;
- Регистриране на търговски марки;
- Разработване на маршрути;
- Проучване на човешките ресурси / местни водачи, занаятчи/.

Дейности за осъществяване на Цел 3

- Създаване на Интернет страница за екотуризма;
- Създаване на Информационен център в града;
- Разработване на стратегия и бизнес-план за Информационния център;
- Създаване и развитие на база-данни;
- Поставяне на информационни табла;
- Изготвяне на карта на града и Парка с туристическите обекти и атракции;
- Поддържане на връзките с медиите и обществеността;
- Подготовка на рекламни материали;
- Идентифициране на местни хора – преводачи;
- Филмиране на традиционни празници и обичаи и подготовка на рекламна видеокасета;
- Инвентаризация на празниците и обичаите.

За развитието на всеки от приоритетите бяха формирани работни групи, които започнаха да разработват план за действие с описание на конкретните цели и задачи, дейностите и разпределението на отговорности.

План за действие по приоритетна цел 1: "Опазване на природата и развитие на сътрудничеството между НП "Централен Балкан" и местната общност"

Работна група – Нанко Минков, Лилияна Паралингова, Георги Филипов, Тончо Тончев, Донка Иванова

Подцели	Действия	Отговорности
<i>Подцел 1:</i> Повишаване отговорността на гражданите и туристите към природата	<ul style="list-style-type: none"> Работа с учениците от района за популяризиране на работата на инициативната група Мотивиране на местни доброволци за участие в монтирането на парковата инфраструктура; Договаряне на съвместни действия между Кметството и НП за санкциониране на нарушители 	Нанко, Георги, Лилияна
<i>Подцел 2:</i> Развитие на партньорства	<ul style="list-style-type: none"> Съвместно празнуване на Рождения ден на парка Обмяна на опит с НП "Рила" и "Пирин" 	Лилияна, Донка Георги, Нанко Нанко, Цветана

План за действие по приоритетна цел 2: " Повишаване на доходите и инвестициите чрез разработване на туристически продукти"

Работна група – Николай Стайков, Иван Докторски, Мария Маркова, Цветана Петкова, Светла Йовева

Подцели	Действия	Отговорности
<i>Подцел 1:</i> Изработване на Наръчник за създаване на туристически продукти и програма за обучение	<ul style="list-style-type: none"> Подготовка и изработване на Наръчник Провеждане на семинар за подготовка на туристически продукти Подготовка на доклад с резултатите от семинара 	GW Кметство, ДНП ARD
<i>Подцел 2:</i> Разработване на нови продукти и задълбочаване на инвентаризацията	<ul style="list-style-type: none"> Разработване на нови маршрути Проучване на човешките ресурси търговски марки Проучване на пазарните ниши чрез преглед на материали, срещи с туроператори и др. Оказване на техническа помощ 	ПУ, Планинска спасителна служба Светла, Цветана Дон Хокинс, Величка Найденова ARD
<i>Подцел 3:</i> Консултиране за възможни източници за финансиране	<ul style="list-style-type: none"> Проучване на финансирация пазар Подготовка на проекти 	ARD Работни групи

План за действие по приоритетна цел 3: "Развитие на туристическата информационна инфраструктура и подобряване на комуникацията с туристите"

**Работна група – Петя Ковачева, Людмила Караджова, Лиляна Джонджорова,
Добринка Щурова**

Подцели	Дейности	Отговорности
<i>Подцел 1:</i> Създаване на база-данни	<ul style="list-style-type: none"> • Актуализиране на съществуващата инвентаризация • Подготовка на Календар на празниците • Въвеждане на софтуер 	Донка, Добринка
<i>Подцел 2:</i> Осъществяване на реклама и маркетинг	<ul style="list-style-type: none"> • Подготовка и изработване на Интернет страницата • Осигуряване на оператор на страницата 	Светла ПУ Троян, ПТФ Дон Хокинс
<i>Подцел 3:</i> Поддържане на връзки с обществеността	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на стратегия за връзки с обществеността • Организиране на открита среща преди и в края на престоя на специализантите в София • Периодично информиране на Общината и Кметството 	ДНП ARD Нанко
<i>Подцел 4:</i> Създаване на Информационен център	<ul style="list-style-type: none"> • Регламентиране на отношенията за ползване на сградата • Създаване на стратегия за Информационния център • Разработване на бизнес-план • Проектиране и изпълнение на Информационния център 	Петя, Нанко Камелия, ДНП, Инициативна група Дон Хокинс Консултант, Камелия Георгиева
<i>Подцел 5:</i> Създаване на информационна инфраструктура	<ul style="list-style-type: none"> • Избор на подходящи места извън Парка • Подготовка на проект • Уточняване процедурата за разрешителни • Изработване и монтиране на билбордове и табели • Подготовка и поставяне на Парковата инфраструктура 	Лиляна Донка ДНП

Подгответните от работните групи планове за действие по целите бяха представени и обсъдени на обща сесия. Общото решение беше, че плановете ще бъдат доразвивани.

В края на работната среща Инициативната група за екотуризъм обсъди най – важните следващи стъпки, които предстоят:

- Работна среща на 30 май 2001г. за преглед на резултатите от срещата на 18-19 май, развитие на плановете и обсъждане на предстоящата работа със специализантите – консултанти.
- Участие в работните срещи със специализантите.

Изводи и препоръки

1. Работната среща имаше мотивиращ ефект върху участниците в Инициативната група. Създаването на план за действие подреди в значителна степен представите на хората и организира очакванията им към пилотния проект за екотуризъм. Все още съществуват повишени очаквания в отделни членове на групата по отношение привличането на инвестиции като приоритетна задача.
2. Предстоящите срещи по пилотния проект, за които Инициативната група беше информирана, са подействали мобилизиращо по отношение обновяването на някои от съществуващите бази.
3. Инициативната група има усещането за авторство върху подготовката на откритата среща с професор Дон Хокинс. Хората са положили общи усилия за информирането на обществеността и за организирането на срещата. Откритата среща предостави нова информация на хората от Калофер за стандартите на екотуризма и едновременно с това послужи за идентифициране на нови хора с интерес към пилотния проект.
4. Необходимо е консултиране на Началника на ПУ за методите и етапите на привличане и работа с обществеността, за да има ясна представа за ефектите от предприеманите действия в тази посока.
5. За осъществяването на Плана за действие вероятно ще бъде необходимо привличането на нови хора. Границите на групата трябва да бъдат обсъдени, тъй като прекалено голяма постоянна и активна група на този етап ще забави процеса, ще ѝ бъде необходимо по-дълго време за структуриране. В същото време новите хора са носители на нови идеи. Струва ми се, че засега е добре *Инициативната група да бъде активната група*, която да организира взаимодействията с нови хора, като ги привлича при обсъждането и осъществяването на конкретни дейности.
6. Предстоящата работа със стажант-консултантите на професор Хокинс трябва да бъде организирана като общ процес – тематични работни групи, които, обаче, да имат възможност да се виждат всеки ден /напр. в края на деня/, за да споделят напредъка си. Такъв тип организация на процеса на работа ще създаде усещане за общност.
7. Необходимо е предварително запознаване с програмата на проф. Хокинс и стажантите, за да имат възможност хората от Инициативната група да организират времето си, така че да участват пълноценно в целия процес на работа, който ще бъде доста продължителен.
8. Полезно за групата ще бъде организирането на срещи за обмяна на опит в НП "Рила" и Пирински туристически форум. Тези срещи е подходящо да се проведат на малко по-късен етап с цел осигуряване на автентичност на първоначалния процес на работа.

Приложение 6

Карти на Национални паркове “Рила” и “Централен Балкан”